

Bijlagen bij de toelichting

Locatie	Wisselslag-terrein (Breda Noord-Oost)
Verzoek	Bouwen van CPO woningen in het groen.
Beschrijving terrein	Het projectgebied bestaat uit het braakliggende terrein van een voormalig zwembad. De bebouwing is verwijderd en het 'openbaar groen' is achtergebleven.
Ecologische gegevens, ~ opmerkingen	
Flora	Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Gezien het biotoop zijn deze soorten ook niet te verwachten.
Zoogdieren	Er worden hier geen bedreigde of beschermde soorten verwacht, c.q. er bevinden zich hier geen populaties van soorten die door de ruimtelijke ingreep in hun voortbestaan bedreigd worden. Hiervoor geldt een algehele ontheffing. Met uitzondering van vleermuizen. De doorgaande groenstructuren kunnen fungeren als migratieroute en sommige bomen mogelijk zelfs als verblijfplaats.
Avifauna	Er worden geen zeldzame soorten binnen het plangebied verwacht.
Herpetofauna	Er zijn alleen algemeen beschermde soorten amfibieën te verwachten. Hiervoor geldt een algehele ontheffing.
Diversen	-
Flora- en faunawet	
Nadere inventarisatie gewenst?	Ja, naar het mogelijk voorkomen van vleermuizen
Extern ecologisch adviesbureau?	Ja
Ontheffingsaanvraag?	Afhankelijk van de resultaten van het vleermuizenonderzoek. Indien uit dit onderzoek blijkt dat er vaste rust en verblijfplaatsen verloren gaan moet er wel een ontheffing worden aangevraagd en mitigerende maatregelen worden getroffen.
Compensatie mogelijkheden	Zie bovenstaande.
Andere ecologische en milieuaspecten	Verwijdering van bomen en struiken buiten broedseizoen (medio maart – medio juli)! In het broedseizoen kan het wel maar is ecologische begeleiding noodzakelijk.
Verkenning door	Wouter Schuitema, Gemeente Breda 6-10-2012

Notitie quickscan vleermuizen CPO Wisselslagterrein, gemeente Breda

Datum: 23 november 2013

Versie: 01

Notitiekenmerk: ER20131111v01

Opsteller: F.A. van Meurs

Contactpersoon opdrachtgever: W. Schuitema

Ecoresult

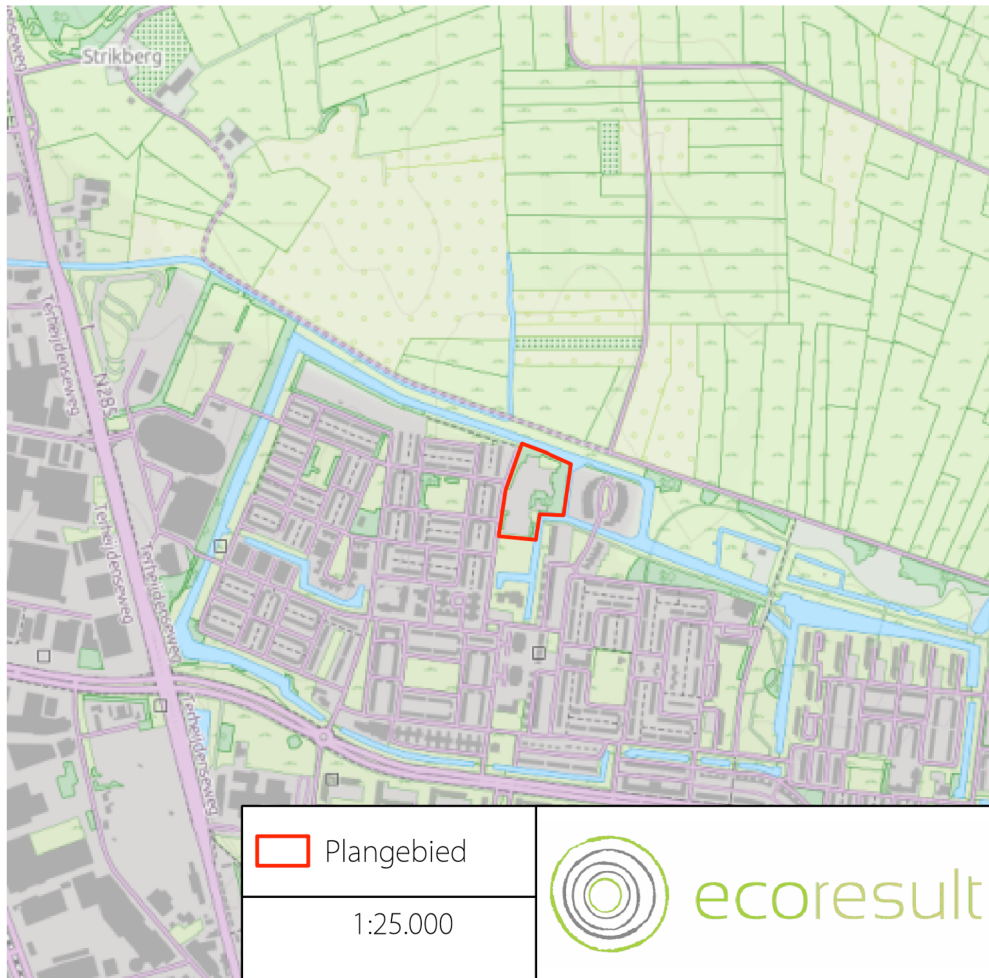
Aanleiding

In opdracht van de Gemeente Breda heeft Ecoresult een quickscan vleermuizen uitgevoerd. Het onderzoek is gedaan voor het plangebied CPO Wisselslagterrein, gemeente Breda (afbeelding 1). De aanleiding is een geplande ruimtelijke ontwikkeling (herinrichting van het plangebied en nieuwbouw grondgebonden woningen). De bijbehorende activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op vleermuizen. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden.

De onderzoeksvragen voor deze quickscan zijn:

- Is het plangebied voor vleermuizen potentieel geschikt? Zo ja, welke soort(en) en functionaliteiten (vaste rust- en verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied)?
- Zijn – indien aanwezig – functies te ontzien of zijn schadelijke effecten te voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen?
- Indien van toepassing, welke mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen?

In de voorliggende notitie worden de resultaten beschreven.

Afbeelding 1: Globale begrenzing plangebied. Kaartbron: Open Street Map

Werkwijze

Voor deze quickscan is een bronnenonderzoek en verkennend veldonderzoek uitgevoerd. Het verkennend veldonderzoek is uitgevoerd op 6 november 2013 door F.A. van Meurs, ecooloog bij Ecoresult. Voor het bronnenonderzoek is de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) geraadpleegd. Aandacht is uitgegaan naar de aanwezige landschapselementen en habitats in en grenzend aan het plangebied om de resultaten van het bronnenonderzoek aan te scherpen. Op basis van het bronnenonderzoek en de aanwezige habitats was een goede inschatting van de potenties te maken. De effectbeoordeling is gebaseerd op afbeelding 4, Uitgangspunten CPO Wisselslagterrein Hoge Vucht, tekeningnummer 288596.

Potentiële geschiktheid plangebied

Bronnenonderzoek

In tabel 1 is de bekende verspreiding van vleermuizen tot een afstand van 10 km. vanaf het plangebied opgenomen (Bron: Nationale Databank Flora en Fauna via quickscanhulp).

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Baardvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Franjestaart	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Laatvlieger	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Watervleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Meervleermuis	Zoogdieren	tabel III	5 - 10 km
Tweekleurige vleermuis	Zoogdieren	tabel III	5 - 10 km

Tabel 1 Overzicht voorkomen vleermuizen binnen een straal van 10 km. vanaf het plangebied. Bron: NDFF.

Andere bronnen geven geen extra relevante gegevens.

Verkennd veldbezoek

Vaste rust- en verblijfplaats in gebouwen

Het plangebied is potentieel ongeschikt voor voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen. In het plangebied zijn gebouwen afwezig. De omgeving van het plangebied is potentieel geschikt voor voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen. De bebouwing aan de west- en zuidzijde van het plangebied is minder geschikt dan de bebouwing aan de oostzijde van het plangebied. Veel gevels hebben hier spouwmuuren die via onder meer stootvoegen toegankelijk zijn, maar de stootvoegen in de bebouwing aan de west- en zuidzijde van het plangebied liggen voor vleermuizen ongunstig. Ook de daken van de bebouwing aan de oostzijde (dakpannen en boeiborden) zijn potentieel geschikt voor voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen. Ieder type verblijfplaats kan hier aanwezig zijn. Het betreft soorten die gebruik maken van recente en subrecente bebouwing in stedelijke context als gewone dwergvleermuis, ruige

dwergvleermuis en laatvlieger. Verblijfplaatsen van meervleermuis en tweekleurige vleermuis worden hier op basis van de bekende verspreiding van deze soorten niet verwacht.

Vaste rust- en verblijfplaats in bomen

Het plangebied is potentieel geschikt voor voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen. In en direct buiten het plangebied zijn bomen aanwezig. Enkele hiervan hebben scheuren door takbreuk, loszittend schors en spleten. De bomen zijn potentieel geschikt als zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats. Voor andere typen verblijfplaatsen zijn de bomen binnen en grenzend aan het plangebied ongeschikt. Vleermuizen die kunnen worden aangetroffen zijn voornamelijk gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en baardvleermuis.

Vliegroute

De groenstroken in het plangebied en de watergangen grenzend aan het plangebied ter hoogte van de noord- en oostzijde zijn potentieel geschikt om te fungeren als vliegroute (afbeelding 3). Tevens wordt verwacht dat vleermuizen het plangebied diffuus als vliegroute gebruiken. De bomenrij langs de Petegemstraat, ook een lijnvormig element, biedt weinig beschutting voor vleermuizen, en zal daardoor naar verwachting beperkt als vliegroute worden gebruikt. Vleermuizen die kunnen worden aangetroffen zijn voornamelijk gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis, en baardvleermuis.

Afbeelding 2: Boom in het noordoostelijk deel van het plangebied. Zowel in de stam als in de tak zitten scheuren en los schors.

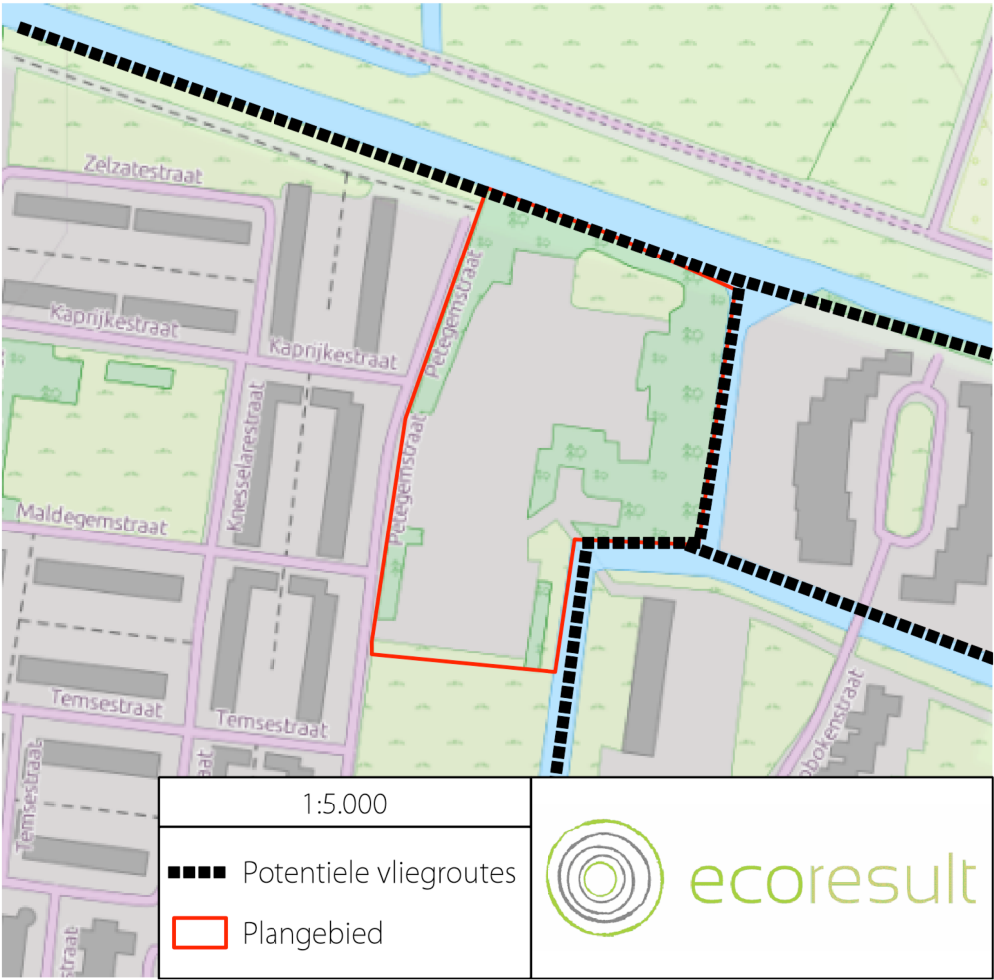
Foerageergebied

Het plangebied is potentieel geschikt om te fungeren als foerageergebied. Dikke bomen, opgaande gewassen, en open water grenzend aan het plangebied vormen foerageergebied (kleinschalig, donker, beschermt) en beschutting voor naastgelegen foerageergebied. Vleermuizen die kunnen worden aangetroffen zijn voornamelijk gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis, watervleermuis en laatvlieger.

Conclusie potentiële geschiktheid

De conclusie van het bronnen- en verkennend veldonderzoek is te vinden in tabel 2. Hierin is aangegeven welke vleermuissoorten binnen het plangebied kunnen voorkomen, en zo ja, welke

potentiële functie het plangebied heeft voor de betreffende soort.

Afbeelding 3: Potentiële vliegroutes gelinkt aan groenstroken en watergangen.

Soort	Functie
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats
Baardvleermuis	Zomerverblijfplaats
Franjestaart	Geen
Gewone grootoorvleermuis	Geen
Laatvlieger	Geen
Rosse vleermuis	Geen
Ruige dwergvleermuis	Zomer- en paarverblijfplaats
Watervleermuis	Geen
Meervleermuis	Geen
Tweekleurige vleermuis	Geen

Tabel 2 Conclusies potentiële geschiktheid.

Effectbeoordeling

De activiteiten die weergegeven zijn in afbeelding 4 is de effectbeoordeling gebaseerd.

Vaste rust- en verblijfplaats in gebouwen

Het plangebied is potentieel ongeschikt voor voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen. In het plangebied zijn gebouwen afwezig. Ten oosten van het plangebied bevinden zich potentieel geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen. Dit betreffen alle typen verblijfplaatsen onder andere in spouwmuren, onder dakpannen en achter boeiborden. Door de ligging en oriëntatie van deze potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen worden schadelijke effecten niet verwacht (buiten de invloedssfeer van de activiteiten).

Vaste rust- en verblijfplaats in bomen

Er zijn in het onderzoeksgebied potentieel geschikte zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen in bomen aanwezig. Door de activiteiten zullen deze bomen verdwijnen. Een juridisch kloppende effectbeoordeling uitvoeren is op dit moment niet mogelijk. Hiervoor moet eerst een aanvullend onderzoek worden uitgevoerd conform het meest actuele vleermuisprotocol. Om de functie als zomerverblijfplaats te onderzoeken dient in de periode 15 mei tot 15 augustus 2 bezoeks rondes (van 2 uur) te worden uitgevoerd. Om de functie als paarverblijfplaats te onderzoeken dient in de periode 15 augustus tot 1 oktober 2 bezoeks rondes (van 2 uur) te worden uitgevoerd.

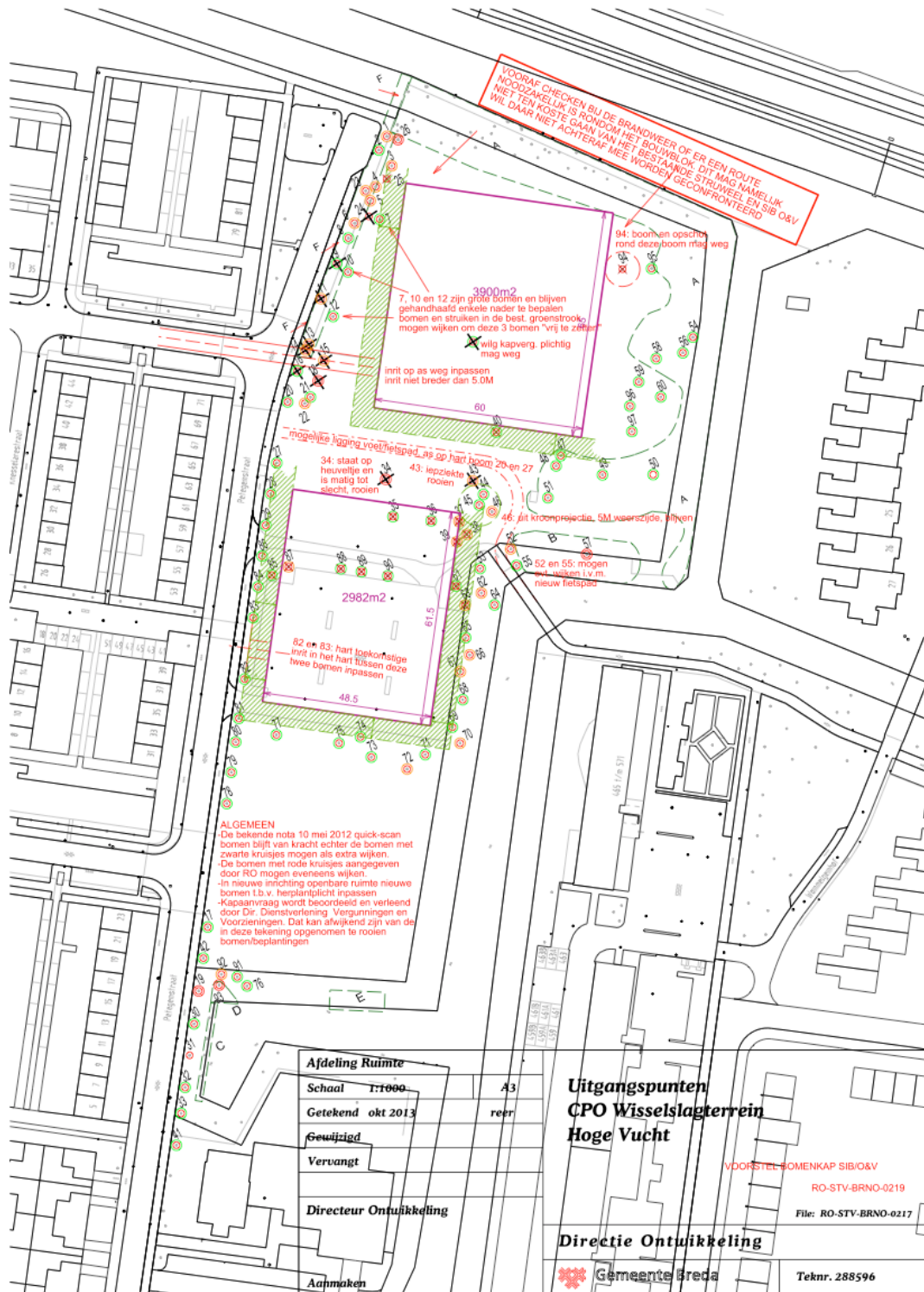
Vliegroute

Binnen en grenzend aan het plangebied komen potentiële vliegroutes voor. Dit betreft de groenstrook met watergang langs de noord- en oostgrens van het plangebied. Deze vliegroutes zijn naar verwachting niet essentieel. Er zijn voor alle soorten vleermuizen bereikbare alternatieven aanwezig.

Foerageergebied

Het plangebied is potentieel geschikt om te fungeren als foerageergebied. Dikke bomen, opgaande gewassen, en open water vormen foerageergebied (kleinschalig, donker, beschut) en beschutting voor naastgelegen foerageergebied. Het foerageergebied is naar verwachting niet essentieel. Er zijn voor alle

soorten vleermuizen bereikbare alternatieven aanwezig.

Afbeelding 4 Activiteiten waarop de effectbeoordeling is gebaseerd.

Conclusie en aanbeveling

Conclusies

In opdracht van de Gemeente Breda heeft Ecoresult een quickscan vleermuizen uitgevoerd. Het onderzoek is gedaan in het plangebied CPO Wisselslagterrein, gemeente Breda. De aanleiding is een geplande ruimtelijke ontwikkeling (herinrichting van het plangebied en nieuwbouw grondgebonden woningen). De bijbehorende activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op vleermuizen. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden.

Het verkennend veldonderzoek is uitgevoerd op 6 november 2013 door ecologisch adviseur F.A. van Meurs van Ecoresult uitgevoerd. Aandacht is uitgegaan naar de aanwezige landschapselementen, habitats en beheertypes om de resultaten van het bronnenonderzoek aan te scherpen. Het resultaat van de quickscan vleermuizen is:

- Er zijn in het plangebied potentieel geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in bomen. Dit betreffen zomerverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en baardvleermuis.
- Een juridisch kloppende effectbeoordeling uitvoeren is niet mogelijk. Hiervoor moet een aanvullend onderzoek worden uitgevoerd conform het meest actuele vleermuisprotocol. Om de functie als zomerverblijfplaats te onderzoeken dient in de periode 15 mei tot 15 augustus 2 bezoeks rondes (van 2 uur) te worden uitgevoerd. Om de functie als paarverblijfplaats te onderzoeken dient in de periode 15 augustus tot 1 oktober 2 bezoeks rondes (van 2 uur) te worden uitgevoerd.

Aanbeveling

Los van de onderzoeksresultaten, maar als duurzame inrichtingsmaatregel “inclusief bouwen voor vleermuizen en vogels, heeft het de ecologische voorkeur om rekening te houden met de wensen van vleermuizen en vogels in het nieuwe ontwerp. Anders gezegd: door inclusief te bouwen voor vleermuizen en vogels wordt bijvoorbeeld een (nieuw) gebouw of kunstwerk toegankelijk voor vleermuizen en vogels of blijft een potentiële vliegroute intact. Ecoresult kan u hierover adviseren en dit opnemen in het mitigatieplan en/of ontwerp voor de nieuwbouw. Gelet op de langere termijn-plannen en de ligging nabij geschikt foerageergebied en een vliegroute adviseert Ecoresult om in de nieuw te

bouwen woningen verblijfplaatsen voor vleermuizen aan te brengen.

Aanvullend onderzoek vleermuizen

In het kader van de Flora- en faunawet

Plangebied: CPO Wisselslagterrein, Breda

Opstellers: D.S. Boon & F.A. van Meurs

Aanvullend onderzoek vleermuizen

In het kader van de Flora- en faunawet

Ondertitel	Plangebied: CPO Wisselslagterrein, Breda
Opsteller(s)	D.S. Boon & F.A. van Meurs
Datum	05-11-2015
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20151102v01
Aantal pagina's	41
Opdrachtgever	Gemeente Breda
Contactpersoon	W. Schuitema
Collegiale toets	L. Boon
Wijze van citeren	Boon, D.S. & F.A. van Meurs, 2015. Aanvullend onderzoek vleermuizen. Plangebied: CPO Wisselslagterrein, Breda. Kenmerk ER20151102v01. Ecoresult, Dordrecht.

Ecoresult
Van Ravensteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult 2015

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

Ecoresult kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Onderzoeksvragen.....	5
1.3 Leeswijzer.....	5
2 Werkwijze	7
2.1 Werkstappen	7
2.2 Toelichting onderzoek	7
3 Omschrijving plangebied	11
4 Onderzoekresultaten.....	13
4.1 Vleermuisonderzoek.....	13
4.2 Samenvatting onderzoek	21
5 Activiteiten	25
5.1 Voorgenomen werkzaamheden.....	25
5.2 Nieuwe situatie	25
5.3 Wettelijk belang	27
5.4 Alternatieven afweging	28
6 Effectbeoordeling en toetsing.....	31
6.1 Gewone dwergvleermuis.....	31
6.2 Ruige dwergvleermuis.....	33
6.3 Watervleermuis.....	33
7 Conclusies en aanbevelingen.....	35
7.1 Conclusies.....	35
7.2 Aanbevelingen.....	36
8 Geraadpleegde bronnen	37
8.1 Literatuur.....	37
8.2 Internet.....	37
Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet.....	39
Bijlage 2 Stappenplan voor diersoorten bijlage IV Habitatrichtlijn (waaronder vleermuizen).....	45

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Breda heeft Ecoresult een aanvullend onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het plangebied genaamd Plangebied: CPO Wisselslagterrein, Breda (gemeente Breda, provincie Noord-Brabant). De globale ligging van het plangebied is weergegeven in Afbeelding 1.

1.1 *Aanleiding*

Aanleiding voor het uitvoeren van het vleermuisonderzoek is de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling (herinrichting van het plangebied en nieuwbouw grondgebonden woningen) binnen het plangebied (zie verder hoofdstuk 5). De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op vleermuizen. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden (zie bijlage 1). Op basis van een door Ecoresult¹ in het kader van dit project uitgevoerde quickscan vleermuizen zijn in het plangebied potentieel geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen en functioneel leefgebied (vliegroutes en foerageergebied) van vleermuizen aanwezig die door de werkzaamheden niet worden ontzien. Derhalve diende aanvullend onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd te worden.

1.2 *Onderzoeksvragen*

Voor het onderzoek worden 5 onderzoeksvragen beantwoord:

1. Zijn vleermuizen aanwezig?
2. Welke functie(s) heeft het object of het gebied voor vleermuizen?
3. Welk wettelijk belang is er waardoor de activiteiten moeten worden uitgevoerd?
4. Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen, vaste rust- of verblijfplaatsen en functioneel leefgebied behouden?
5. Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?

1.3 *Leeswijzer*

In deze rapportage worden achtereenvolgens de werkwijze, het plangebied, de onderzoeksresultaten, de

¹ Van Meurs, 2013

activiteiten, de effectbeoordeling, toetsing aan de wet en afgesloten met de conclusies en aanbevelingen.

2 Werkwijze

2.1 *Werkstappen*

De onderzoeksvragen (hoofdstuk 1) voor het vleermuisonderzoek worden beantwoord op basis van 4 werkstappen:

1. Veld-onderzoeken van de aan- of afwezigheid.
2. Bepalen en onderbouwen van het wettelijke belang van de activiteiten.
3. Bepalen van het schadelijke effect op de functionaliteit van de voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats.
4. Bepalen van het schadelijke effect op de gunstige staat van instandhouding.

Deze aanpak is gebaseerd op de relevante soortenstandaards.

2.2 *Toelichting onderzoek*

2.2.1 **Algemeen**

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door F.A. van Meurs, K. van Veen en D.S. Boon, ecologisch deskundigen² bij Ecoresult. Zij hebben aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van vleermuizen. Daarbij is gebruik gemaakt van een batdetector, opnameapparatuur en zaklamp (Petterson D 240x, Roland R-05 en diverse zaklampen).

Voor de bezoekenmomenten en de weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek wordt verwezen naar Tabel 1 en 2.

Het gebied waar onderzoek is verricht is groter dan het plangebied. Hierdoor is een goede effectbeoordeling mogelijk. Er is voor het onderzoek geen gebruik gemaakt van bestaande gegevens.

² Voor een definitie van ecologisch deskundige wordt verwezen naar <https://mijn.rvo.nl/ecologisch-deskundige?inheritRedirect=true>

Veldbezoek	Onderzoek	Datum	Moment	Onderzoeker
1	Vleermuizen	27-05-2015	Ochtend	A. van Meurs/S.Boon
2	Vleermuizen	30-06-2015	Middernacht	A. van Meurs/S.Boon
3	Vleermuizen	26-08-2015	Avond	K. van Veen
4	Vleermuizen	25-09-2015	Avond	A. van Meurs

Tabel 1: Onderzoeksmomenten vleermuisonderzoek.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van de betreffende soortgroep (zie tabel 2). De weersomstandigheden zijn afkomstig van eigen waarnemingen en het KNMI, station Gilze-Rijen.

Veldbezoek	Temperatuur	Neerslag	Windkracht
1	10 °C	0 mm	0 Bft
2	17 °C	0 mm	0 Bft
3	15 °C	1 mm	3 Bft
4	11 °C	0 mm	1 Bft

Tabel 2: Weersomstandigheden tijdens vleermuis-onderzoek.

Bron weersomstandigheden: eigen waarnemingen

De effectbeoordeling (Hoofdstuk 6) vindt plaats aan de hand van de relevante stappenplannen beoordeling ruimtelijke ingrepen in het kader van de Flora- en faunawet (zie bijlage 2 en 3).

2.2.2 Vleermuisonderzoek

Door voorliggend onderzoek zijn de volgende functies voor vleermuizen onderzocht:

- Winterverblijfplaats.
- Kraamverblijfplaats.
- Zomerverblijfplaats.
- Paarverblijfplaats en zwermplaats.
- Vliegroute.
- Foerageergebied.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd onder de condities en methodiek van het meest actuele vleermuisprotocol (Vleermuisprotocol 2013). Zie tabel 1 en tabel 2 voor de onderzoeksmomenten en weersomstandigheden.

Voor het vaststellen van aan- of afwezigheid van vleermuiswinterverblijfplaatsen bestaat in Nederland nog geen betrouwbare onderzoeksmethode. Gedrag en gebruik kunnen wel

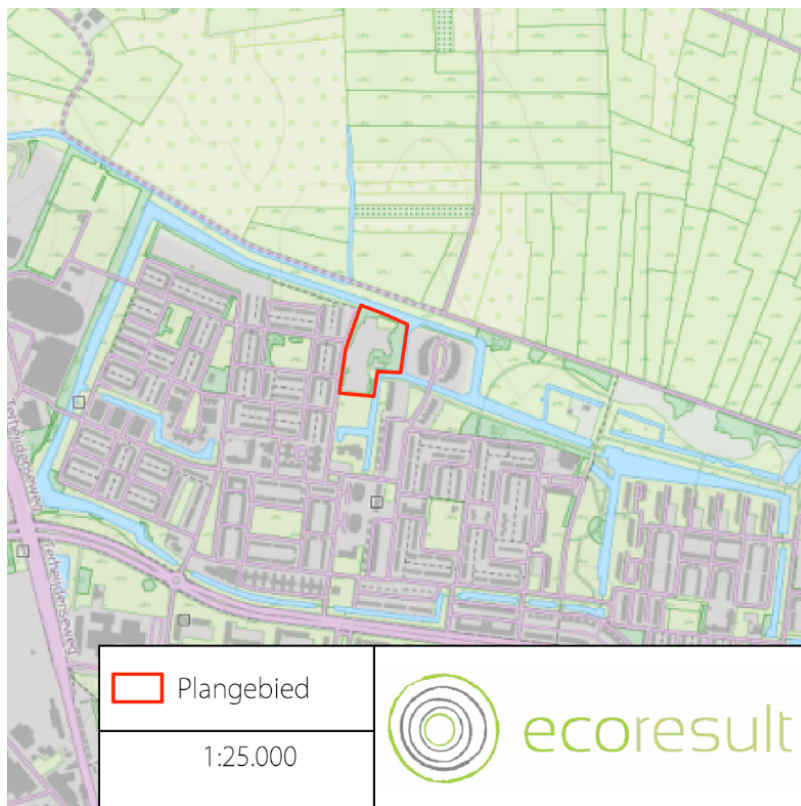
winterverblijfplaatsen indiceren. Gedurende de veldonderzoeken is ook hier op gelet.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit een open terrein gelegen tussen de Petegemstraat en de Hobokenstraat in de wijk Hoge Vucht te Breda, voor de helft omzoomd door een dichte begroeiing van bomen, ruigtekruiden en struiken (zie Afbeelding 1).

Het plangebied:

- Is onbebouwd. Het plangebied is gelegen tussen woonwijken, met grenzend aan het plangebied bebouwing bestaande uit laagbouw (westkant) en hoogbouw (oostkant) uit de periode eind jaren '60. Ten noorden van het plangebied bevinden zich weilanden.
- Wordt doorsneden door een verhard fietspad. Voor zover zichtbaar is overige verharding binnen het plangebied afwezig.
- Langs de randen staan bomen in een houtwal en in boomgroepen, alle met variabele stamomtrekken (merendeel dikker dan 30 centimeter). Dood hout, holten en spleten zijn aanwezig in deze bomen. Verspreid staan enkele solitaire bomen.
- Is open water aanwezig om het terrein aan de noord-, oost- en zuidkant. Dit open water bestaat uit beschoeide watergangen die met elkaar in verbinding staan.
- Straatverlichting is aanwezig om het terrein aan de west-, zuid- en oostkant. Het plangebied is volledig onverlicht.

Afbeelding 1: Globale ligging van het plangebied in Breda.
Kaartbron: PDOK.

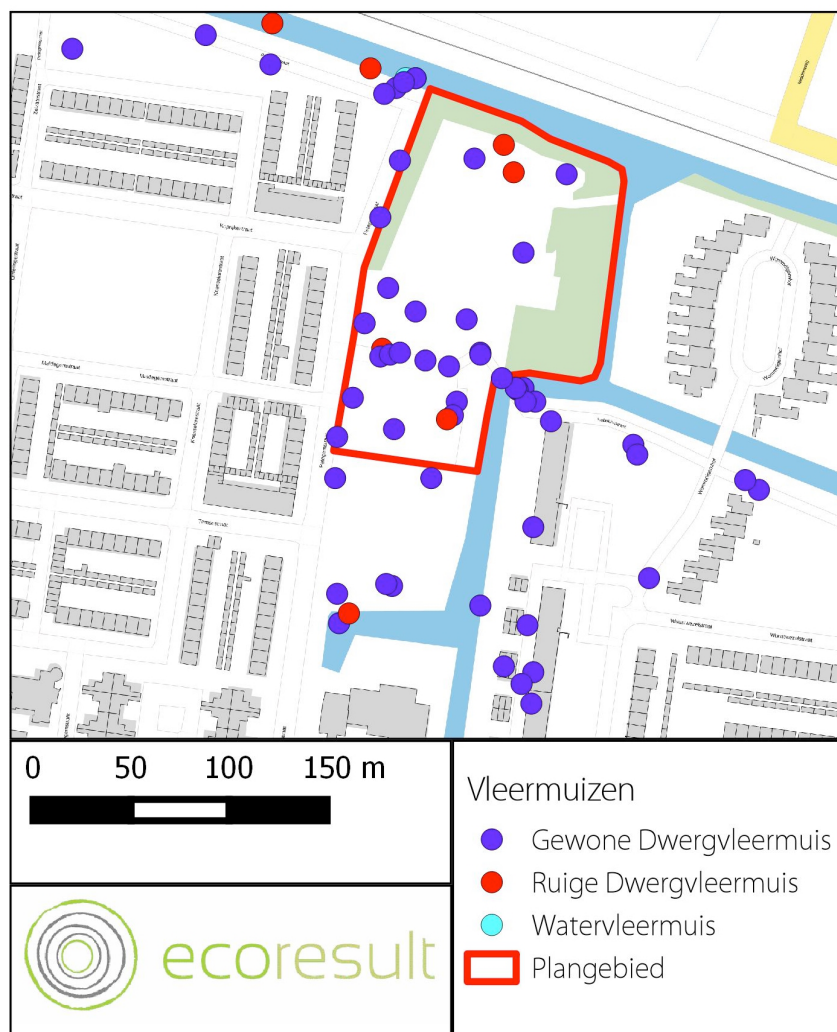
4 Onderzoeksresultaten

4.1 *Vleermuisonderzoek*

4.1.1 Aanwezig

Gedurende de veldonderzoeken zijn in totaal 3 vleermuissoorten waargenomen (zie Afbeelding 2):

- Gewone dwergvleermuis.
- Ruige dwergvleermuis.
- Watervleermuis.

Afbeelding 2: Waarnemingen van vleermuizen binnen en grenzend aan het plangebied.

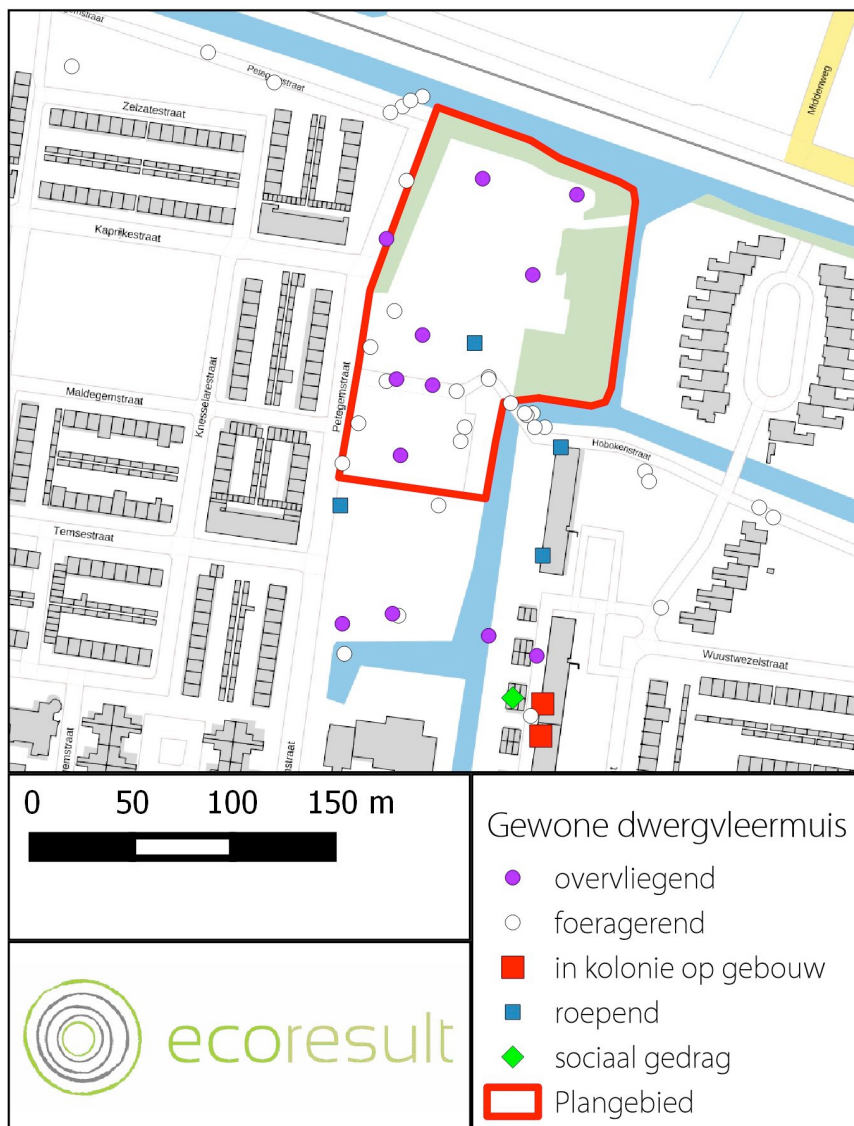
4.1.1.1 Gewone dwergvleermuis

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (Tabel 1) werden 58 waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht. Zie ook Afbeelding 3. Toelichting:

- Tijdens het onderzoek zijn binnen het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen.
- Grenzend aan het plangebied is tenminste één paarverblijfplaats en meerdere zomerverblijfplaatsen aangetroffen. Gelet op de consistentie van de waarnemingen gedurende het gehele onderzoek fungeren deze verblijfplaatsen potentieel ook als winterverblijfplaats.
 - In het gebouw "Klipper", gelegen direct ten zuidoosten van het plangebied werden

(tenminste) twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Deze zomerverblijfplaatsen bevinden zich in de achtergevel van de flat (dus gericht op het plangebied) op meerdere etages in spouwmuren, vermoedelijk bevinden zich ook verblijfplaatsen in een dakopbouw (liftschacht/trappenhuis) op het dak.

- Eén paarverblijfplaats bevindt zich in het gebouw “Galjoen” direct ten oosten van het plangebied. Omdat het hier om een territoriaal rondom de bebouwing vliegend exemplaar ging, konden de exacte verblijfplaats niet worden vastgesteld. De op Afbeelding 3 weergegeven roepende mannetjes bij deze bebouwing zijn dan globale locaties van de mogelijke paarverblijfplaats of paarverblijfplaatsen.
- In het plangebied werd één waarneming verricht van een baltsende gewone dwergvleermuis. Dit betrof een tijdens foerageren baltsend exemplaar, mogelijk vanuit het gebouw “Galjoen”.
- In totaal zijn binnen het plangebied 12 waarnemingen verricht van foeragerende gewone dwergvleermuizen. Buiten het plangebied, boven de watergangen en rondom de flats ten ?met de paar- en zomerverblijfplaatsen werden 23 waarnemingen verricht van foeragerende exemplaren (maximaal 4 exemplaren op dezelfde locatie tegelijkertijd).
Er werd voornamelijk gefoerageerd in de beschutting van de bomen ter hoogte van het fietspad centraal in het plangebied en boven de watergangen direct ten oosten van het plangebied. Op korte afstand dus van de verblijfplaatsen.
- In de woonwijk westelijk van de Petegemstraat en oostelijk van de Hobokenstraat en ten zuiden van de Steendorpstraat werden nauwelijks vleermuizen waargenomen. De woonwijk is sterk verlicht, hetgeen deze wijk onaantrekkelijk maakt voor vleermuizen.
- In totaal zijn binnen het plangebied 8 en rondom het plangebied 4 waarnemingen verricht van diffuus overvliegende gewone dwergvleermuizen (zonder gebruik te maken van vast omliggende structuren). De waarnemingen van overvliegende vleermuizen zijn te verspreid om te kunnen spreken van vast omliggende essentiële vliegroutes in en grenzend aan het plangebied.

Afbeelding 3: Waarnemingen van gewone dwergvleermuizen en aangetroffen functies binnen en rondom het plangebied.

Kaartbron: PDOK.

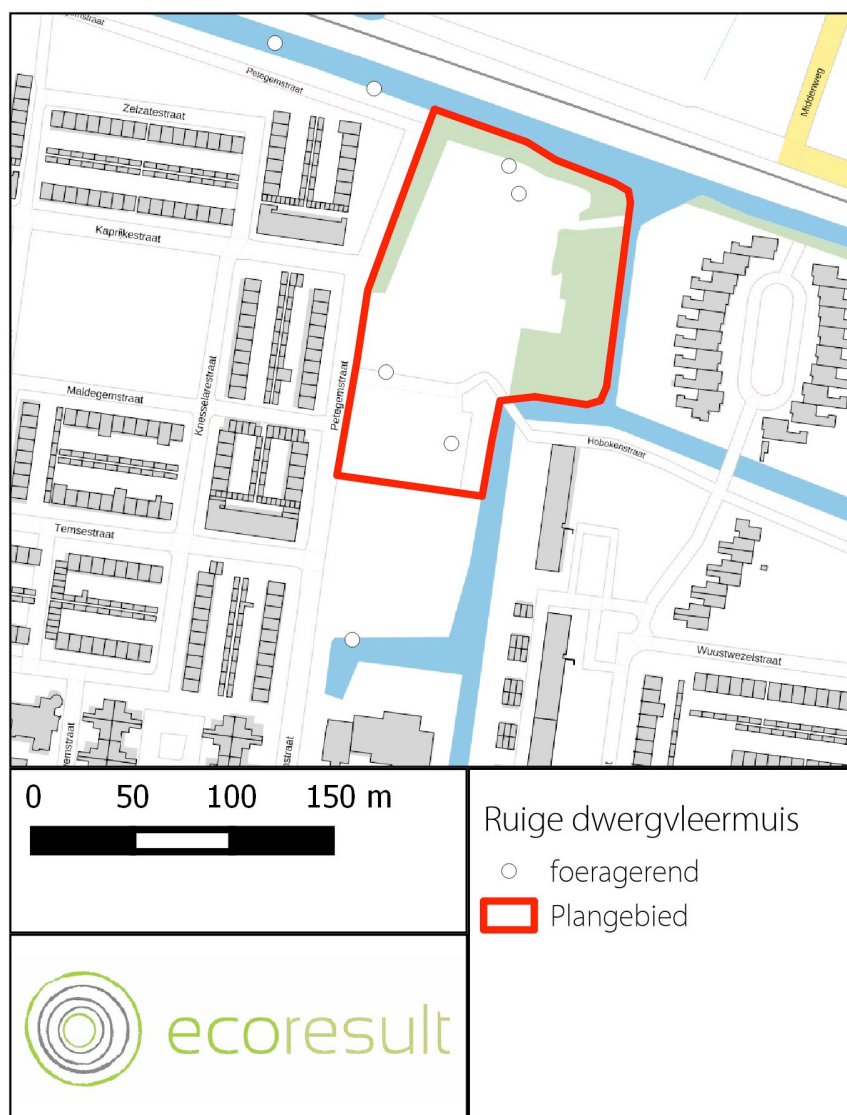
4.1.1.2 Ruige dwergvleermuis

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (Tabel 1) werden 7 waarnemingen van ruige dwergvleermuizen verricht, waarvan 4 binnen het plangebied (zie ook Afbeelding 4). Toelichting:

- Het maximaal aantal dieren tegelijkertijd is 1.
- Alle waarnemingen van ruige dwergvleermuizen betroffen foeragerende dieren.
- De foeragerende ruige dwergvleermuizen werden verspreid rond bomen waargenomen.
- Er zijn geen essentiële vliegroutes aangetroffen. De ruige dwergvleermuis maakt hier

diffuus gebruik van de omgeving van het plangebied. Vermoedelijk verplaatst de ruige dwergvleermuis zich foeragerend.

- Vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van ruige dwergvleermuis zijn niet aangetroffen in en nabij het plangebied.

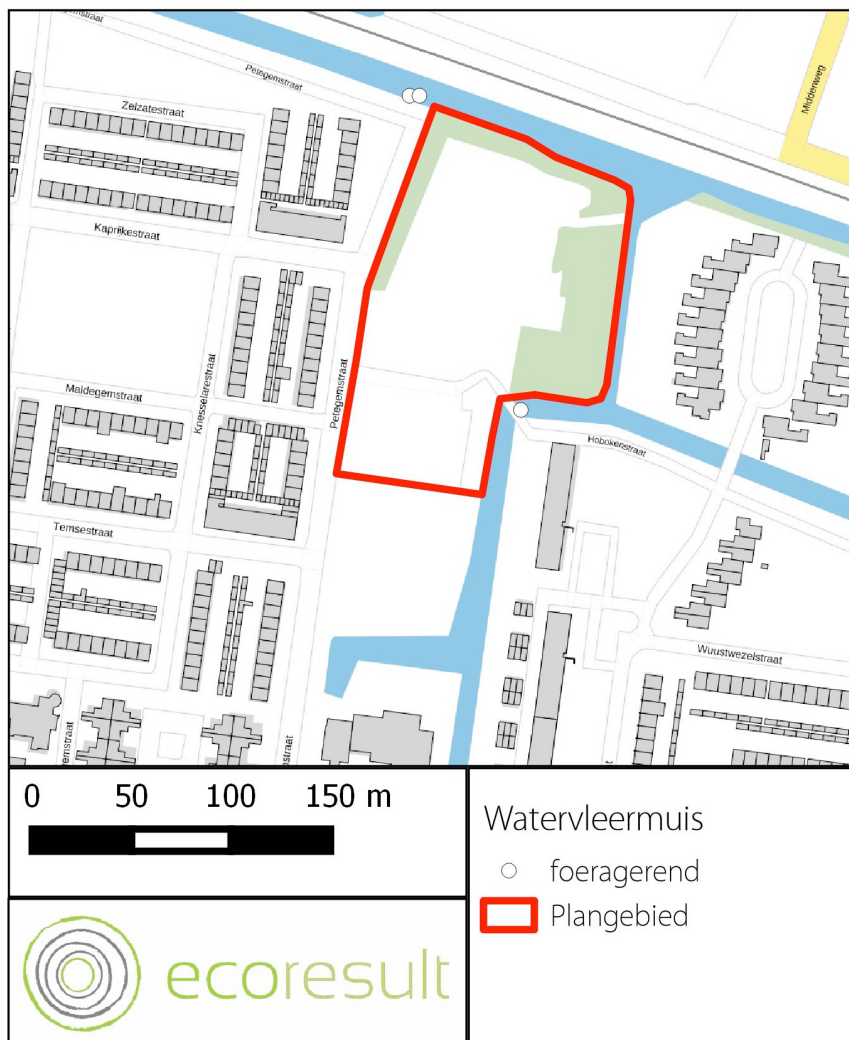

Afbeelding 4: Waarnemingen van ruige dwergvleermuizen en aangetroffen functies binnen en rondom het plangebied.
Kaartbron: PDOK.

4.1.1.3 Watervleermuis

Tijdens twee rondes (op 30 juni en 26 augustus) werden boven de watergang ten oosten en ten noorden van het plangebied waarnemingen verricht van tenminste één foeragerende watervleermuis (zie Afbeelding 5). Binnen het plangebied zijn geen watervleermuizen aangetroffen. Verblijfplaatsen zijn afwezig binnen het plangebied. Vermoedelijk liggen verblijfplaatsen in oudere bossen op enige afstand

van het plangebied.

Afbeelding 5: Waarnemingen van watervleermuizen en aangetroffen functies binnen en rondom het plangebied. Kaartbron: PDOK.

4.1.2 Functionaliteit plangebied

4.1.2.1 Foerageergebied

Foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis is aanwezig binnen en grenzend aan het plangebied. Dit betreffen de bossages binnen het plangebied en watergangen ten noorden, oosten en zuiden van het plangebied. Het plangebied maakt essentieel deel uit van

foerageergebied voor gewone dwergvleermuis³. Dit foerageergebied ligt namelijk zeer dichtbij de verblijfplaatsen in de nabije flatgebouwen. Vanuit de verblijfplaatsen vliegen de vleermuizen eerst naar dit foerageergebied, waar in grotere aantallen lang wordt gefoerageerd. Vervolgens verspreiden de dieren zich langs de randen van de wijk. Duisternis, beschutting en voedselaanbod door bomen en water zijn hierbij factoren van betekenis. Er is weliswaar in de omgeving voldoende foerageergebied, maar deze bevindt zich op grotere afstand van de verblijfplaatsen en beperken zich tot de duistere groenstructuren langs de noordrand van de bebouwde kom.

De watergangen langs het plangebied zijn van betekenis als foerageergebied voor watervleermuis, maar niet essentieel. In de omgeving is voldoende vergelijkbaar habitat aanwezig, bovendien is de watervleermuis niet tijdens elk bezoek waargenomen, en wanneer wel waargenomen pas later op de avond, ruim na uitvliegtijd.

4.1.2.2 Vliegroute

Essentiële vliegroutes zijn in het plangebied afwezig. Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis vliegen diffuus over het terrein, wel altijd gebruikmakend van de bomen die zich op en om het plangebied bevinden. Het plangebied maakt geen essentieel deel uit van vliegroutes, omdat in de omgeving voldoende vergelijkbaar habitat aanwezig is.

4.1.2.3 Zomerverblijfplaats

Tijdens het onderzoek werden grenzend aan het plangebied tenminste twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen in de spouwmuur van de achtergevel en rond het dak van gebouw 'Klipper'. De dieren zwermde rond de ramen in het midden van de flat, rond de 2e, 4e en 5e etage en boven het dak. Afstand tot het plangebied is 60 meter.

4.1.2.4 Paarverblijfplaats

Tijdens het onderzoek werden grenzend aan het plangebied tenminste één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen in het gebouw 'Galjoen'. Er zijn meerdere waarnemingen verricht van baltsende dieren langs de kopgevel en westgevel van dit flatgebouw. De exacte verblijfplaats kon niet worden vastgesteld maar bevindt zich in de kopgevel of westgevel. Afstand tot het plangebied is 20 meter.

³ Een vliegroute is essentieel wanneer er geen goede alternatieve vliegroute is om vanuit de verblijfplaats het betreffende foerageergebied te bereiken dan wel dat er wel een alternatieve vliegroute is, maar het gebruik hiervan kost vergeleken met de originele vliegroute teveel energie (te ver omvliegen of te onbeschermt). Een foerageergebied is van essentieel belang voor het functioneren van de verblijfplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om de eventuele aantasting ervan op te vangen. Bron: Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis.

4.1.2.5 *Winterverblijfplaats*

Kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen fungeren vrijwel altijd ook als winterverblijfplaats voor vleermuizen⁴. Het gaat in dit geval om kleinere aantallen dieren (1 tot enkele tientallen dieren per verblijfplaats). Omdat hier tijdens alle ronde activiteiten werden waargenomen is aanwezigheid van winterverblijfplaatsen van kleine aantallen gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen aannemelijk. Er bevindt zich geen winterverblijfplaats binnen het plangebied.

4.2 *Samenvatting onderzoek*

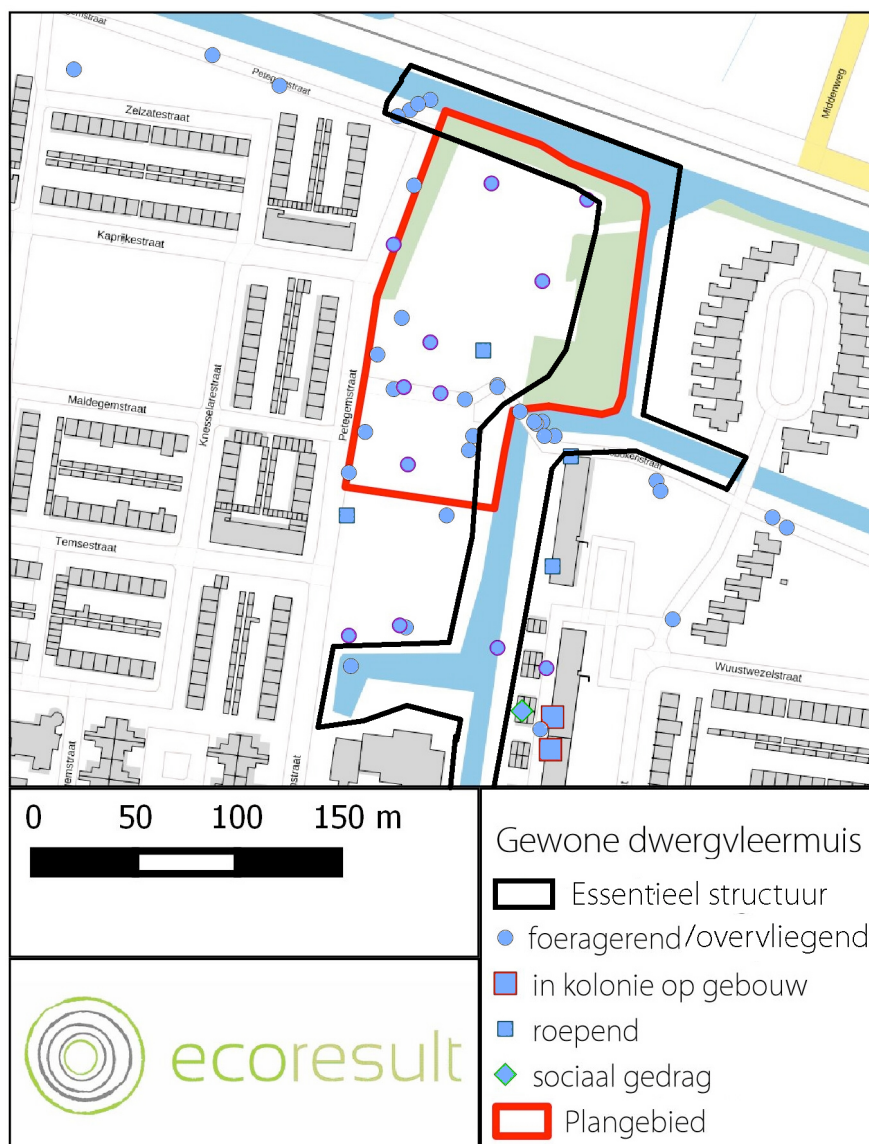
4.2.1 **Vleermuizen**

4.2.1.1 *Gewone dwergvleermuis*

De bossages binnen het plangebied en de watergangen grenzend aan het plangebied vervullen een essentiële functie als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, vanwege de ligging nabij zomer- en paarverblijfplaatsen en vanwege de aanwezigheid van bossages (die voedselaanbod en beschutting tegen verlichting en predatie bieden) voor gewone dwergvleermuis. In vergelijking met het plangebied is de omliggende woonwijk sterk verlicht. Door de voorgenomen werkzaamheden zal permanente verstoring van het foerageergebied optreden, omdat er straatverlichting zal worden geplaatst.

Het plangebied vervult geen essentiële functie als (onderdeel van een) vliegroute. Vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen zijn binnen het plangebied afwezig. Wel zijn grenzend aan het plangebied één of meer paarverblijfplaatsen en twee of meer zomerverblijfplaatsen aanwezig (potentieel geschikt als winterverblijfplaats). De bossages binnen en de watergangen grenzend aan het plangebied maken deel uit van essentieel functioneel leefgebied voor deze verblijfplaatsen (zie Afbeelding 6).

⁴ bron: Soortenstandaard gewone dwergvleermuis, Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis en eigen waarnemingen

Afbeelding 6: Essentieel functioneel leefgebied behorend tot de vaste rust- en verblijfplaatsen ten zuidoosten van het plangebied.

4.2.1.2 Ruige dwergvleermuis

Het plangebied heeft geen essentiële functie voor ruige dwergvleermuis. Vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen zijn afwezig binnen het plangebied. Essentieel foerageergebied en Vliegroutes zijn tevens afwezig.

4.2.1.3 Watervleermuis

Het plangebied heeft geen essentiële functie voor watervleermuis.

5 Activiteiten

5.1 *Voorgenomen werkzaamheden*

De gemeente Breda is voornemens om het plangebied te herinrichten en nieuwbouw te realiseren. De voorgenomen werkzaamheden betreffen:

- Een deel van de aanwezige bomen kappen. Dit betreft zieke bomen, bomen waar infrastructuur gepland is en onderbegroeiing langs de noordzijde van het plangebied om doorkijk naar de polder te realiseren.
- Egaliseren van een deel van het plangebied.
- Aanleg van infrastructuur (wegen, kabels en leidingen).
- Bouw van grondgebonden woningen.
- Herinrichting van het plangebied.

5.2 *Nieuwe situatie*

Er zullen twee plots met woningen worden gerealiseerd. De tuinen zullen op het midden van het plangebied gericht zijn, gescheiden door een straat met parkeerplaatsen en verlichting. Verlichting komt aan de binnenzijde van de bouwblokken en waarschijnlijk ook bij de voordeuren aan de buitenzijde. Centraal in het plangebied wordt een ontsluitingsweg aangelegd, dat aansluit op de Petegemstraat en de Hobokenstraat.

Het onbebouwde deel blijft gras. Het is op voorhand niet bekend of dit regulier, dan wel ecologisch, beheerd gaat worden. Ten zuiden van het grote grasveld wordt, ten behoeve van de benodigde uitbreiding van de waterretentie, de oeverzone van de watergang verbreed en waarschijnlijk ook ecologisch ingericht. Een groot deel van de bomen en struiken om het plangebied blijft gehandhaafd (zie Afbeelding 7).

Afbeelding 7: Ontwerp nieuwe situatie. Schaal 1:1.000. Kaartbron: opdrachtgever.

5.3 Wettelijk belang

De activiteiten kunnen naar verwachting worden geplaatst onder de wettelijke belangen:

- Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (belang j).

Toelichting: Voorbeelden van activiteiten die onder het belang j ruimtelijke inrichting of ontwikkeling kunnen worden geplaatst zijn: een natuurontwikkelingsproject, aanleg van een weg, stadswijk of bedrijvenpark, bouw of verbouwing van een gebouw, het verdubbelen van een wateronttrekking.

De andere wettelijke belangen betreffen:

- Bescherming van flora en fauna (belang b).
- Veiligheid van het luchtverkeer (belang c).
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d)
- Bestendig beheer en onderhoud in de land- en bosbouw (belang h).
- Bestendig gebruik (belang i).

Voor zover nu wordt overzien zijn deze belangen voor de activiteiten niet van toepassing.

Het soort wettelijk belang is van invloed op de mogelijkheden of er voor de activiteiten een ontheffing gekregen kan worden, of niet, indien dat nodig is. Dit wordt meegewogen bij de beoordeling in dit aanvullend onderzoek.

5.4 *Alternatieven afweging*

Er is geen andere bevredigende oplossing om het project te realiseren dan op de voorgestelde manier. Het enige alternatief voor herinrichting van het plangebied en nieuwbouw van grondgebonden woningen is niets doen of inrichting als park.

5.4.1 Locatie

Het project is locatiespecifiek. Het project betreft het opvullen van een braakliggende locatie, dat is ontstaan na sloop van een zwembadcomplex.

5.4.2 Inrichting

Bij het maken van de plannen is nog geen rekening gehouden met voorkomende en nieuwe flora en fauna. In paragraaf 7.2 worden maatregelen voorgesteld voor medegebruik door vleermuizen.

5.4.3 Uitvoering

Tijdens de werkzaamheden worden indien noodzakelijk alle mogelijke mitigerende maatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen of te verminderen. Zo wordt er rekening

gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige soorten en worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen. Deze maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

6 Effectbeoordeling en toetsing

De effectbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet is gedaan op basis van het stappenplan voor diersoorten op bijlage IV Habitatrichtlijn (t.b.v. Artikel 11)⁵. Dit stappenplan (zie ook Bijlage 2) hoort bij de beoordeling van een Verzoek ontheffing Flora- en faunawet. Dit is uitgedeeld tijdens de bijeenkomst voor ecologisch adviseurs op 16 en 17 september 2013.

6.1 Gewone dwergvleermuis

6.1.1.1 Vaststellen functionaliteit

Zijn er binnen het plangebied voortplantings- of vaste rust – of verblijfplaatsen van de dieren in het plangebied?

Binnen het plangebied zijn geen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig.

Zijn er binnen het plangebied locaties met andere ecologische functies (bijv. foerageergebieden), die essentieel zijn voor de functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de dieren (binnen en buiten het plangebied)?

Grenzend aan het plangebied zijn één of meer paarverblijfplaatsen en twee of meer zomerverblijfplaatsen aanwezig (potentieel geschikt als winterverblijfplaats). De bossages binnen en de watergangen grenzend aan het plangebied maken deel uit van essentieel functioneel leefgebied voor deze verblijfplaatsen en vervullen een essentiële functie als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis. Factoren zijn de ligging nabij zomer- en paarverblijfplaatsen en de aanwezigheid van bossages (die voedselaanbod en beschutting tegen verlichting en predatie bieden).

Het plangebied vervult geen essentiële functie als (onderdeel van een) vliegroute.

Voorkomt de aanvrager door het nemen van maatregelen overtreding van artikel 11 Flora- en faunawet? Met andere woorden worden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soorten ontzien.

Door het treffen van maatregelen wordt artikel 11 van de Flora- en faunawet niet overtreden.

⁵ Zie Bijlage 2

Voorwaarden hierbij zijn dat de watergangen en bossages langs de randen van het plangebied onverlicht blijven en dat deze structuren als geheel intact blijven. Er kan worden gedund, maar de groenstructuren moeten behouden blijven.

Blijft de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen gegarandeerd? Het beschadigen en vernielen wordt voorkomen door maatregelen of er zijn voldoende alternatieven.

De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen blijft gegarandeerd. De watergangen en bossages langs de randen van het plangebied blijven onverlicht en deze structuren blijven als geheel intact. Er wordt gedund, maar de structuren blijven behouden.

Door het opnemen van aanvullende voorwaarden in het plan wordt voorkomen dat de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen verdwijnt door verstoring van het functioneel leefgebied voor gewone dwergvleermuis (geen verlichting op het water en de bossages binnen en grenzend aan het plangebied, behoud van bossages en boomgroepen binnen het plangebied).

Verstoort de aanvrager de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen binnen of buiten het plangebied ondanks het nemen van maatregelen?

Nee. Door de geplande werkzaamheden treedt geen verstoring op. Wel moet worden voorkomen middels het opnemen van voorwaarden in de planvorming dat verstoring wel optreedt (geen verlichting op het water en de bossages binnen en grenzend aan het plangebied, behoud van bossages en boomgroepen binnen het plangebied).

Leidt de verstoring alsnog tot beschadigen en vernielen van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren?

De verstoring leidt niet tot het permanent beschadigen en vernielen van de aanwezige paarverblijfplaats, waardoor de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt.

De Flora- en faunawet wordt niet overtreden. Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet nodig.

6.1.1.2 Maatregelen

Door het treffen van mitigerende maatregelen worden schadelijke effecten op de functionaliteit zijnde essentieel functioneel leefgebied voorkomen. Mitigerende maatregelen zijn:

- Geen verlichting voeren die gericht is op groenstructuren en open water binnen en

grenzend aan het plangebied.

- Permanent behouden van de bossages langs de oost- en noordrand van het plangebied. Slechts selectief mag worden gedund.

De mitigerende maatregelen (in het kader van de zorgplicht, behoud functionaliteit, waarborgen staat van instandhouding) dienen in samenspraak met de opdrachtgever verder uitgewerkt te worden en concreet te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol dient ten alle tijden onder de betrokken bekend te zijn en op het werk aanwezig te zijn.

6.2 Ruige dwergvleermuis

Zijn er binnen het plangebied voortplantings- of vaste rust – of verblijfplaatsen van de dieren in het plangebied?

Binnen het plangebied zijn geen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig.

Zijn er binnen het plangebied locaties met andere ecologische functies (bijv. foerageergebieden), die essentieel zijn voor de functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de dieren (binnen en buiten het plangebied)?

Nee. Het plangebied fungeert als foerageergebied, maar niet essentieel. In de omgeving is voldoende vergelijkbaar habitat aanwezig dat deze functie kan overnemen.

De Flora- en faunawet wordt niet overtreden. Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet nodig.

6.3 Watervleermuis

Zijn er binnen het plangebied voortplantings- of vaste rust – of verblijfplaatsen van de dieren in het plangebied?

Binnen het plangebied zijn geen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig.

Zijn er binnen het plangebied locaties met andere ecologische functies (bijv. foerageergebieden), die essentieel zijn voor de functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de dieren (binnen en buiten het plangebied)?

Nee.

De Flora- en faunawet wordt niet overtreden. Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is

niet nodig. Indien de groenstructuur langs het plangebied verdwijnt, wordt de Flora- en faunawet wel overtreden en dient een ontheffing Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 *Conclusies*

In opdracht van de gemeente Breda heeft Ecoresult een aanvullend onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het plangebied genaamd Plangebied: CPO Wisselslagterrein, Breda, gelegen tussen de Petegemstraat en de Hobokenstraat, te Breda (gemeente Breda).

Aanleiding voor het uitvoeren van het vleermuisonderzoek is de voorgenomen herinrichting en nieuwbouw binnen het plangebied. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op vleermuizen, omdat potentiële plekken niet worden ontzien. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden (zie bijlage 1).

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door ecologen van Ecoresult met aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd onder de condities en methodiek van de relevante soortenstandaards.

7.1.1 **Vleermuizen**

Totaal 3 vleermuissoorten zijn aangetroffen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Essentieel foerageergebied (functioneel leefgebied) is aanwezig in het plangebied voor gewone dwergvleermuis (zie 4.2.1.1 en 4.2.1.2). Binnen het plangebied zijn geen voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig, wel grenzend er aan. De bossages binnen en de watergangen grenzend aan het plangebied maken deel uit van het essentieel functioneel leefgebied! behorend tot deze verblijfplaatsen.

Het plangebied heeft geen essentiële functie voor ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Ontheffing van de Flora- en faunawet is niet nodig. Mitigerende maatregelen zijn wel nodig teneinde schadelijke effecten te voorkomen.

Er zijn mitigerende maatregelen om de functionaliteit en de gunstige staat van instandhouding te waarborgen en om aan de zorgplicht te voldoen voor het functioneel leefgebied voor gewone dwergvleermuis:

- Behoud watergangen en bossages en boomgroepen. Dunnen mag, maar selectief.

- Geen verlichting voeren op de randen van het plangebied en de watergangen.

7.2 *Aanbevelingen*

Los van de onderzoeksresultaten, maar als duurzame inrichtingsmaatregel “inclusief bouwen voor vleermuizen, heeft het de ecologische voorkeur om rekening te houden met de wensen van vleermuizen in het nieuwe ontwerp. Anders gezegd: door inclusief te bouwen voor vleermuizen wordt bijvoorbeeld een (nieuw) gebouw of kunstwerk toegankelijk voor vleermuizen of blijft een potentiële vliegroute intact. Ecoresult kan u hierover adviseren en dit opnemen in het mitigatieplan en/of ontwerp voor de nieuwbouw.

8 Geraadpleegde bronnen

8.1 *Literatuur*

Meurs, F.A. van, 2013. Notitie quickscan vleermuizen CPO Wisselslagterrein, gemeente Breda. Rapportkenmerk ER20131111v01. Dordrecht. Ecoresult.

Sendor, T., 2002. Population ecology of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus* Schreber, 1774): the significance of the year-round use of hibernacula for life histories. Marburg.

8.2 *Internet*

PDOK (Publieke Dienstverlening Op Kaart)

<https://www.pdok.nl/>

Soortenstandaards

<http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/flora-en-faunawet-ffw/ontheffing-vrijstelling/soortenstandaard/beschikbare>

Vleermuisprotocol 2013

<http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/items/vleermuisprotocol-2013-uitgebracht.aspx>

Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet

Bron: <http://mijn.rvo.nl>

Soortenbescherming door Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Ongeveer 500 van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen vallen onder de bescherming van deze wet. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig.

Voor wie

De Flora- en faunawet geldt voor iedereen in Nederland.

Wat is verboden

Gaat u bouwen, slopen, dempen, saneren, aanleggen of andere activiteiten voor ruimtelijke ontwikkeling uitvoeren? Dan moet u zich eerst afvragen of er beschermde inheemse soorten aanwezig zijn. Dan is de kans groot dat u te maken krijgt met onderstaande verboden. Het is verboden:

Beschermde inheemse plantensoorten:

- te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enig andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Beschermde inheemse diersoorten:

- te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- opzettelijk te verontrusten.

Van beschermde inheemse diersoorten:

- de nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- de eieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Welke soorten zijn beschermd

Er is veel informatie over soorten beschikbaar op internet. Hieronder staat een opsomming van informatie die u nodig heeft. U bepaalt zelf of u wel of niet met een beschermde soort te maken heeft.

- Soortendatabase

In deze database staat informatie over soorten die in Nederland in het wild voorkomen en op welke manier ze worden beschermd.

- Soortenregister

Deze database geeft inhoudelijke informatie over Nederlandse planten- en diersoorten. Bij elke soort staat een uitgebreide beschrijving van onder meer verspreiding, biotoop en levenswijze.

- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

In deze databank vindt u informatie over waar Nederlandse planten- en diersoorten voorkomen. Deze is beschikbaar voor bedrijven en overheden. U kunt zich hiervoor aanmelden op de website van de Gegevensautoriteit natuur.

Zorgplicht flora en fauna

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat u nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Bij beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Wet- en regelgeving

Om de in het wild levende planten- en diersoorten te beschermen is de Flora en faunawet gemaakt. In de wet zijn een aantal verboden opgenomen. Van deze verboden kan alleen onder voorwaarden worden afgeweken. Hiervoor is vrijstelling of ontheffing mogelijk. Het verschilt wel per activiteit, verbodsbepaling of soort.

Verschil vrijstelling en ontheffing

Een vrijstelling is een uitzondering op een verbod. Deze geldt voor iedereen die aan de voorwaarden van de vrijstelling voldoet. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Kaderwet

De Flora- en faunawet is een 'kaderwet'. In de wet staan alleen algemene principes en verantwoordelijkheden. De details zijn geregeld in een groot aantal algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Sommige bepalingen uit de Flora- en faunawet komen voort uit afspraken over biodiversiteit die op internationaal en Europees niveau zijn gemaakt. Zoals:

- Vogelrichtlijn > Europese richtlijn voor het behoud van de vogelstand.
- Habitatrichtlijn > Europese richtlijn voor de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De bepalingen over soortenbescherming die in deze richtlijnen staan, zijn opgenomen in de Flora- en faunawet. Ook bepalingen van het CITES-verdrag staan in de Flora- en faunawet. Voor meer informatie hierover gaat u naar CITES.

Waar vindt u de wet- en regelgeving

Alle wet- en regelgeving rond de Flora- en faunawet is te vinden op Overheid.nl. Bij 'Wettechnische informatie' vindt u ook alle actuele informatie over afgeleide regelgeving en wijzigingen van de Flora- en faunawet.

Tabellen soorten Flora- en faunawet

In 3 tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

Toelichting tabel I

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing

nodig. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel II

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

Toelichting tabel III

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingsaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria: 1) er

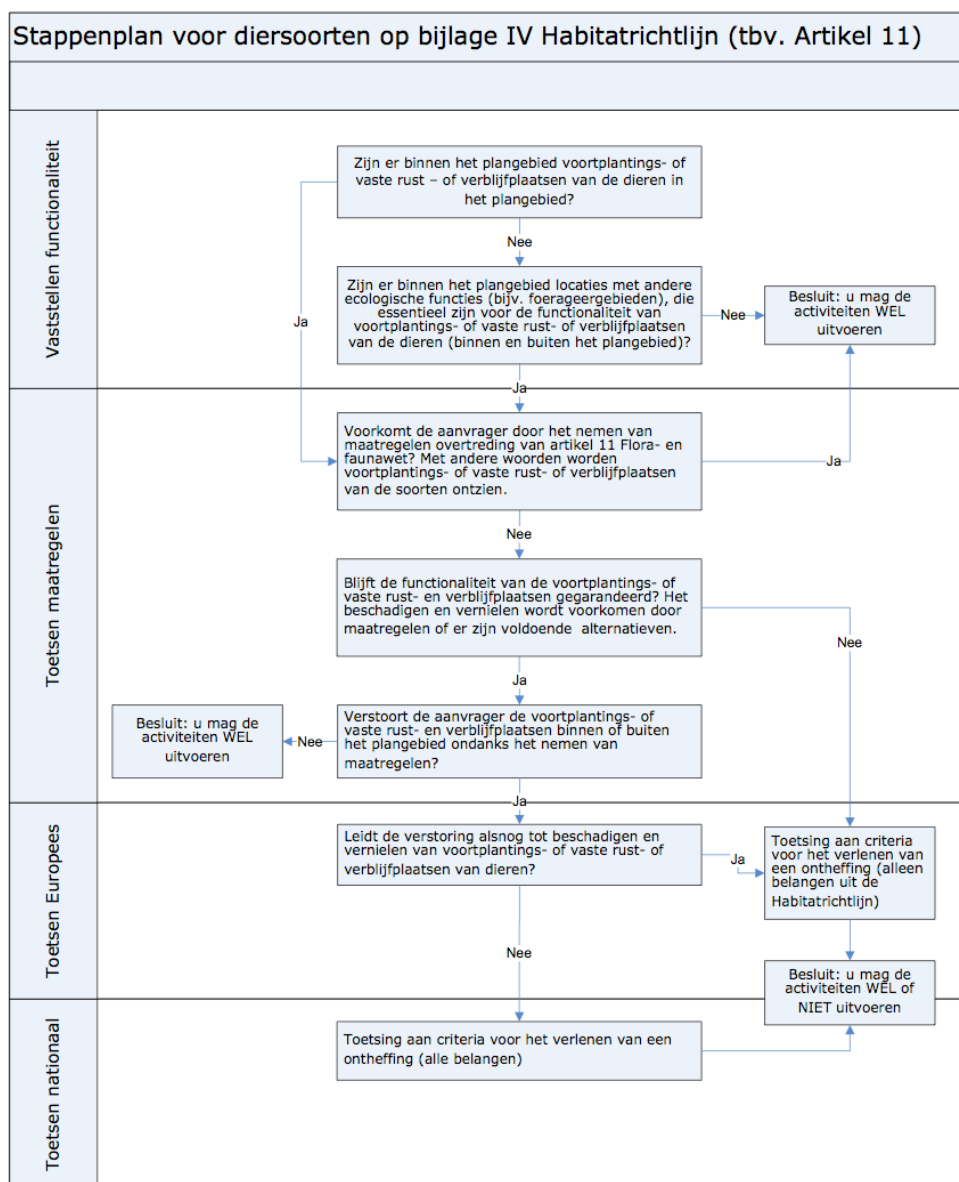
is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Bijlage 2 Stappenplan voor diersoorten bijlage IV Habitatrichtlijn (waaronder vleermuizen)

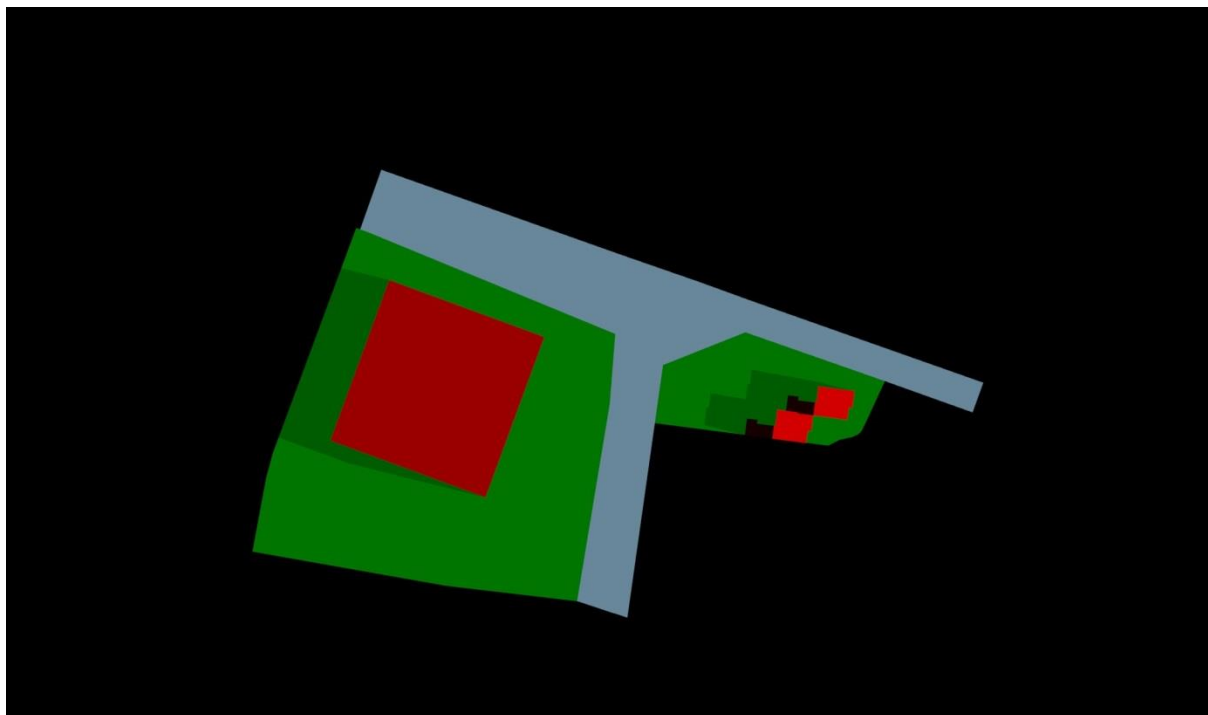
Dienst Regelingen
Ministerie van Economische Zaken

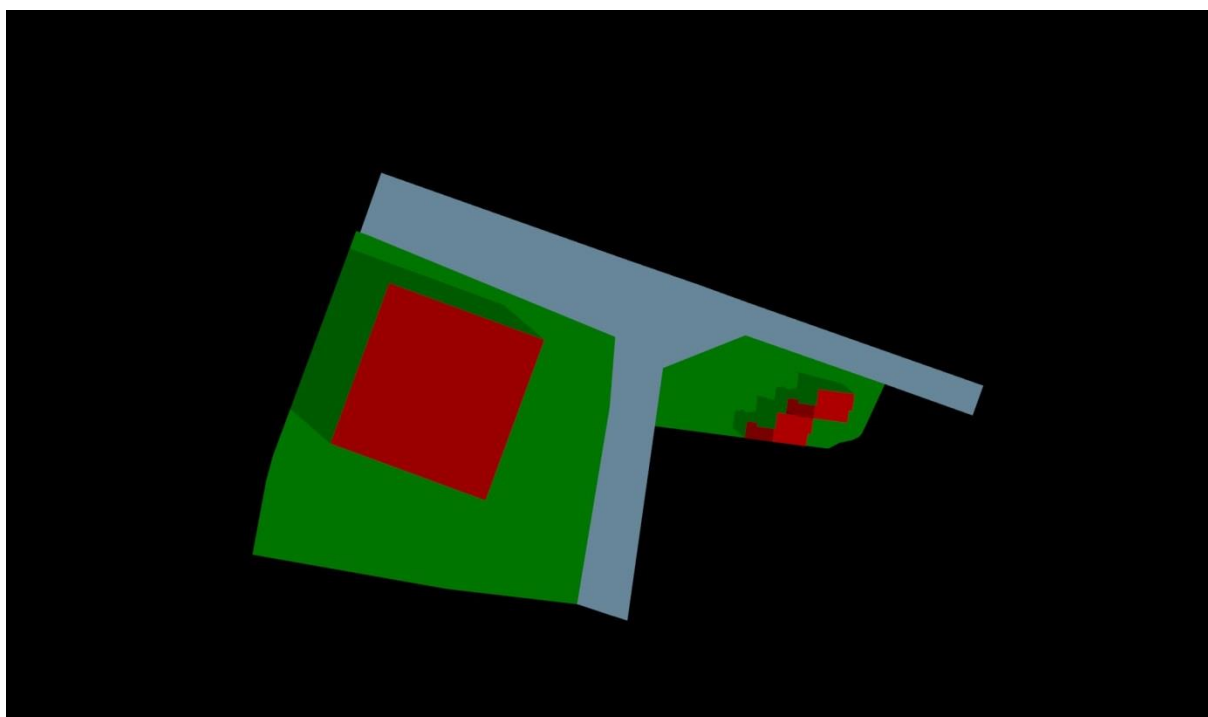
Bezonningsdiagram noordelijk plot

Bestemmingsplan Hoge Vucht, Petegemstraat

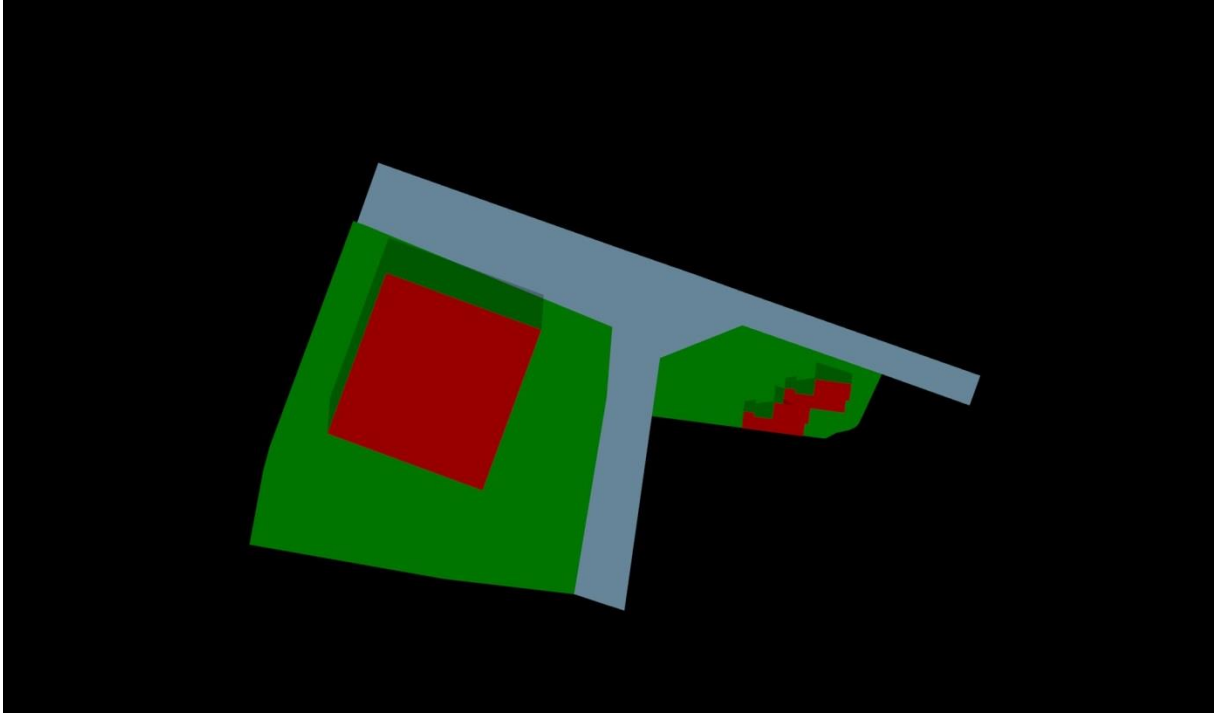
21 Maart

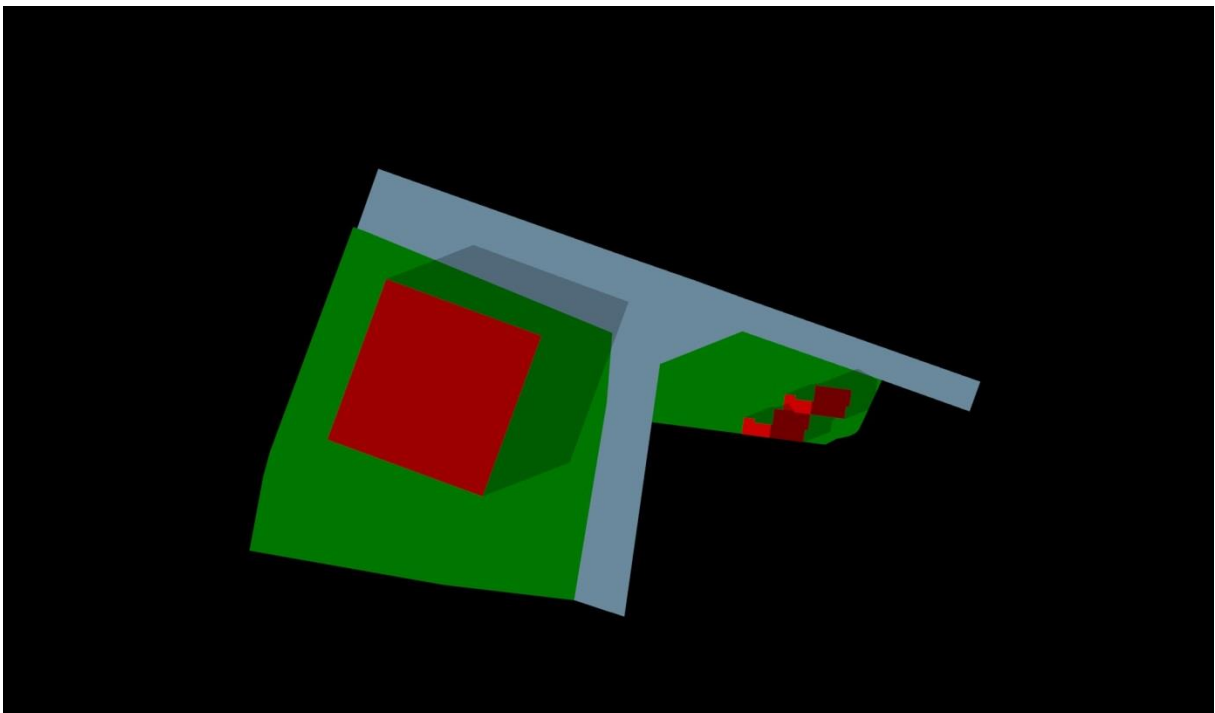
9:00 uur

11:00 uur

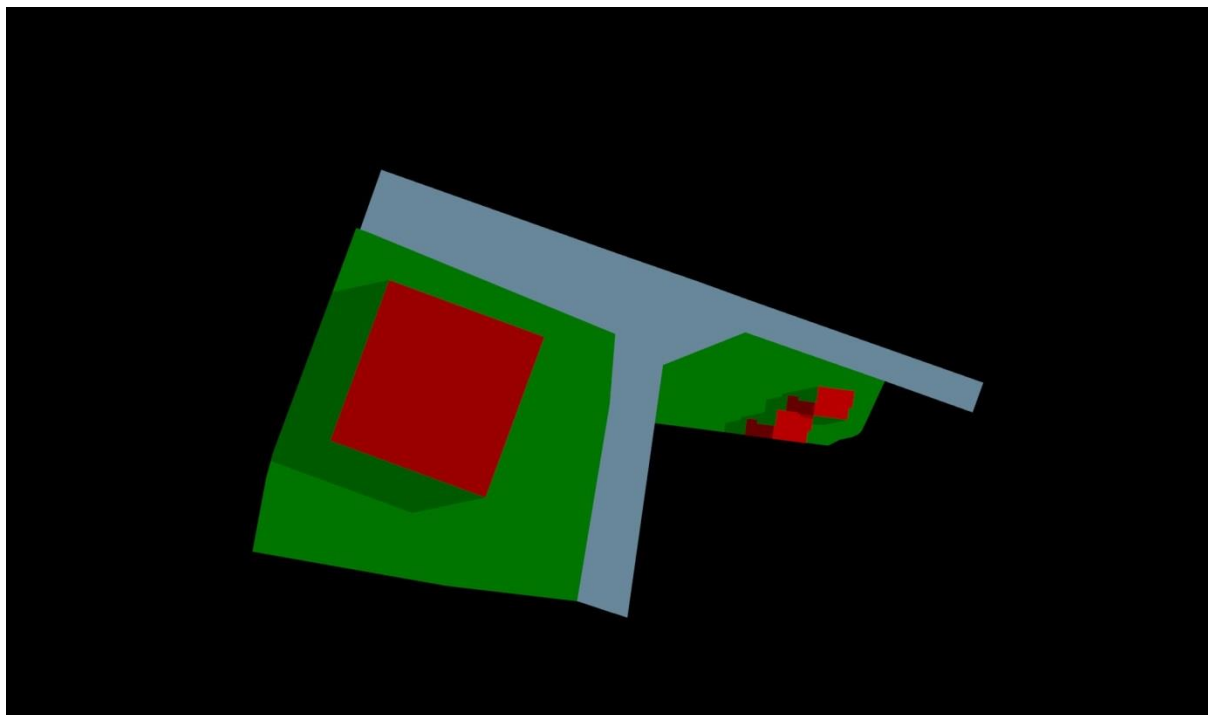

14:00 uur

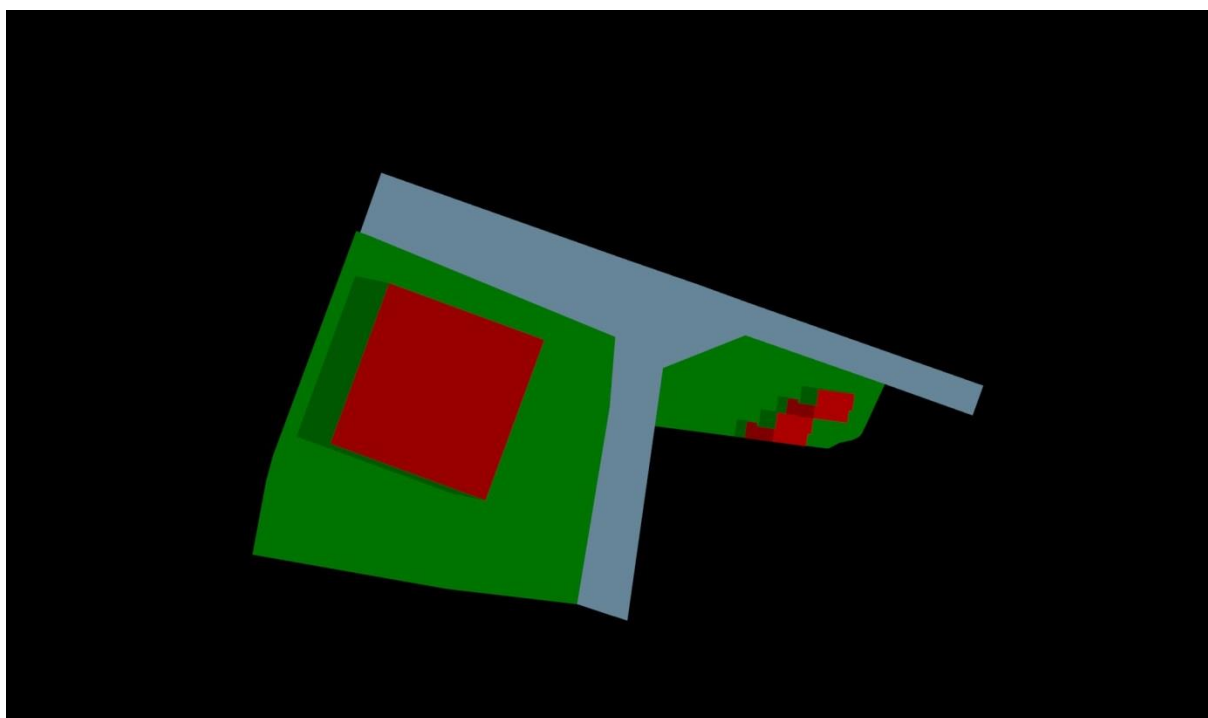

18:00 uur

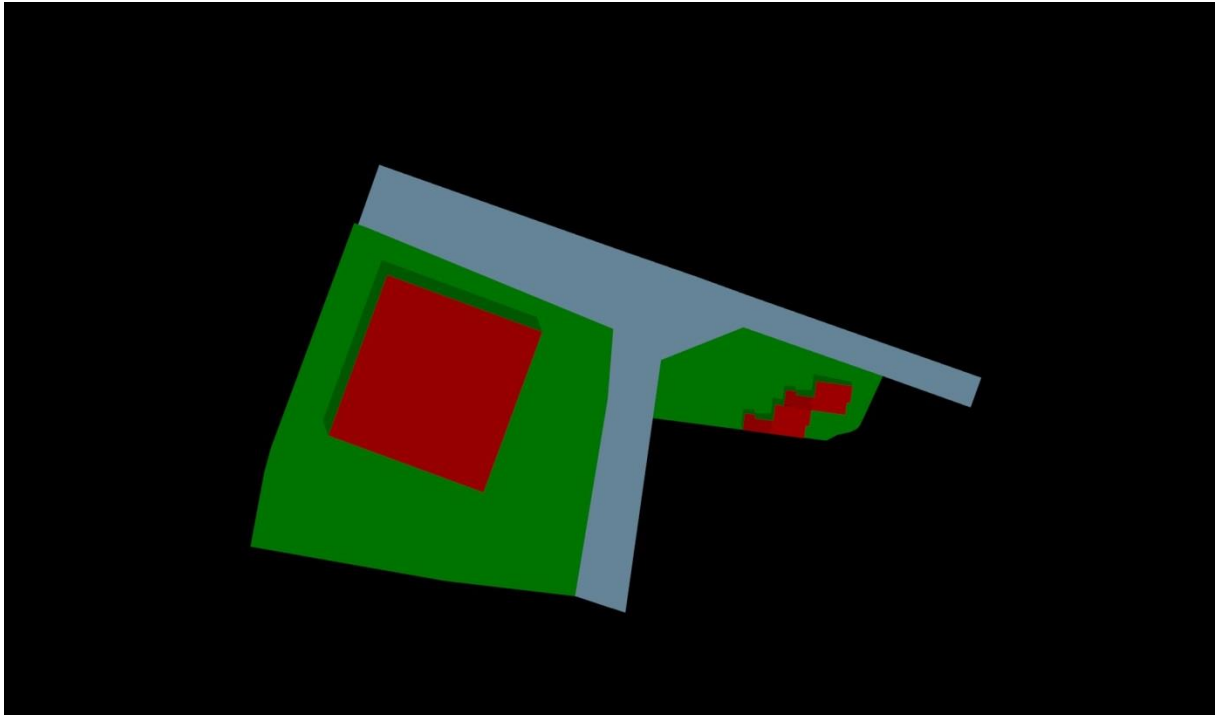
21 juni

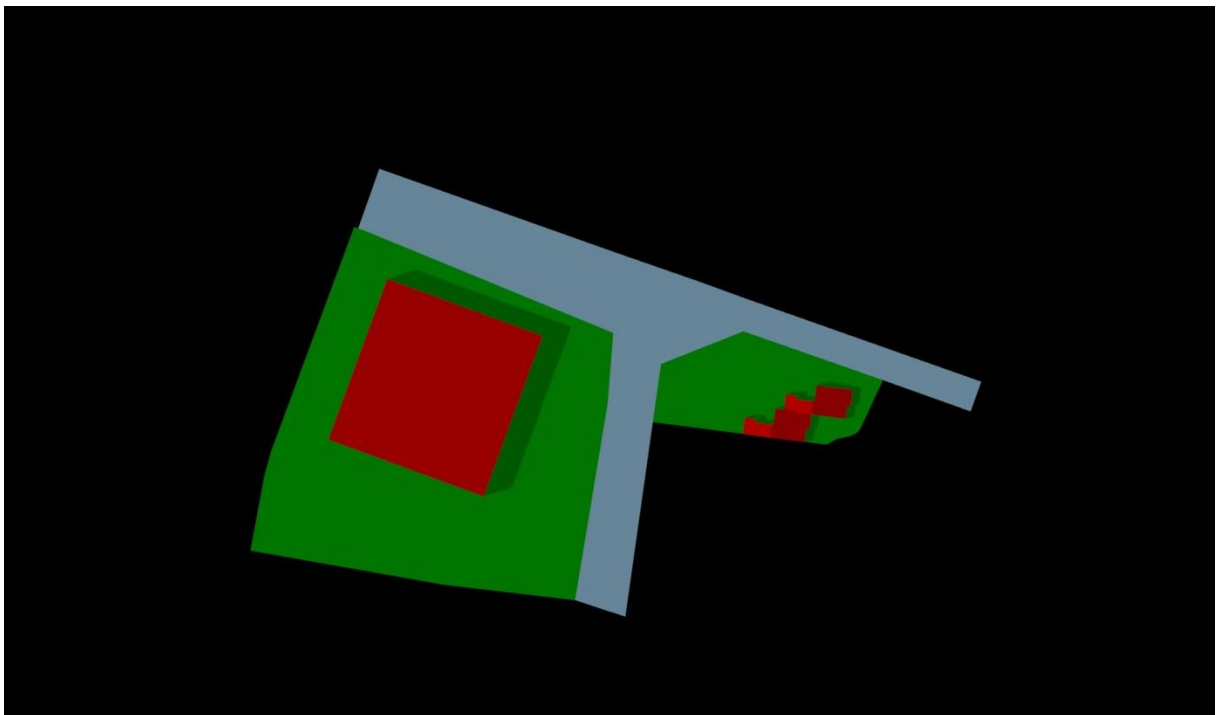
9:00 uur

11:00 uur

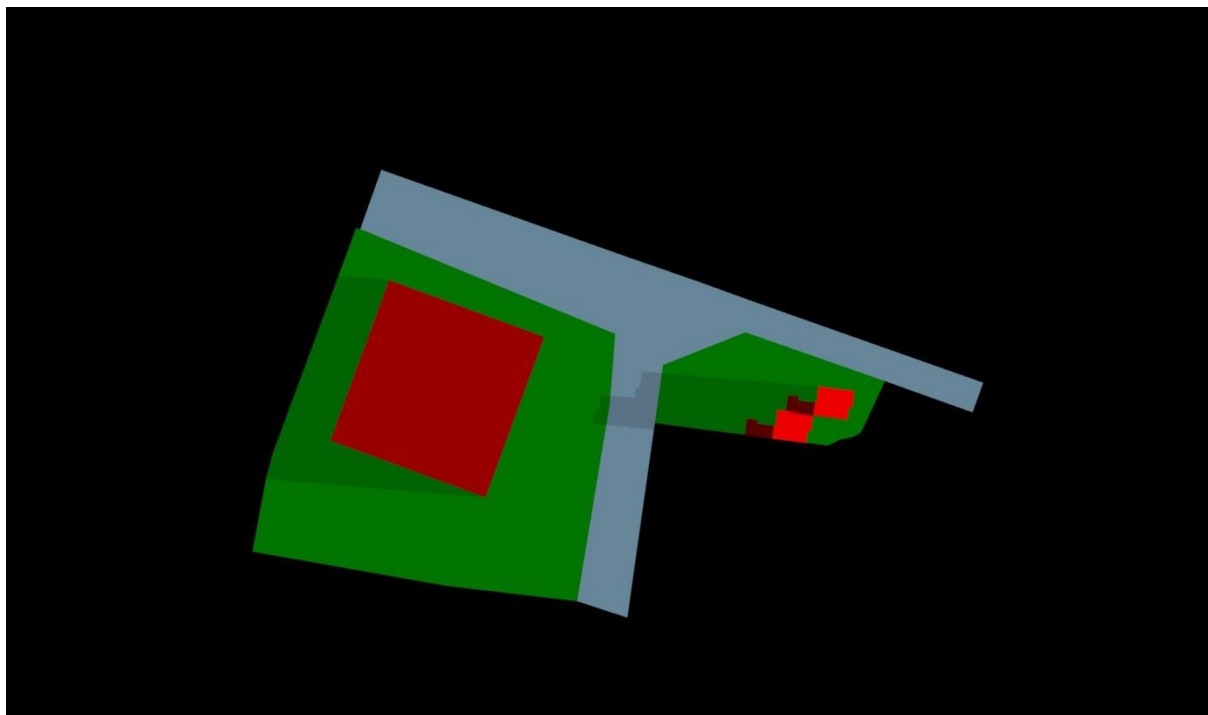

14:00 uur

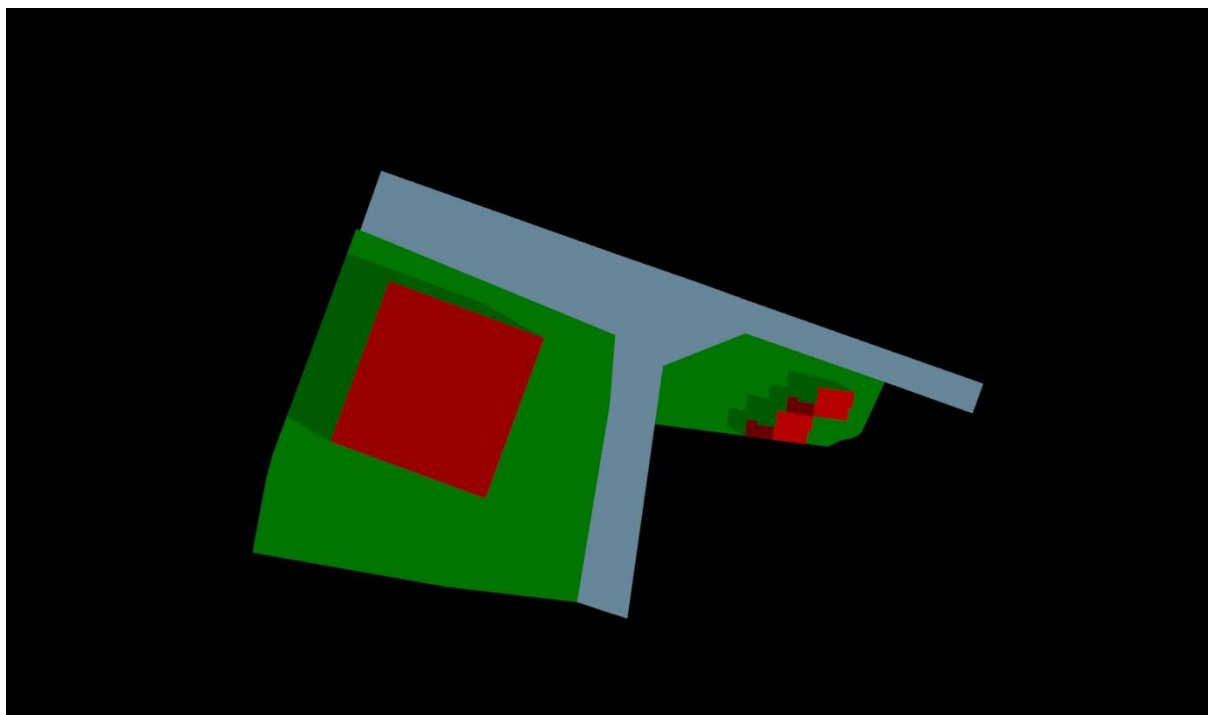

18:00 uur

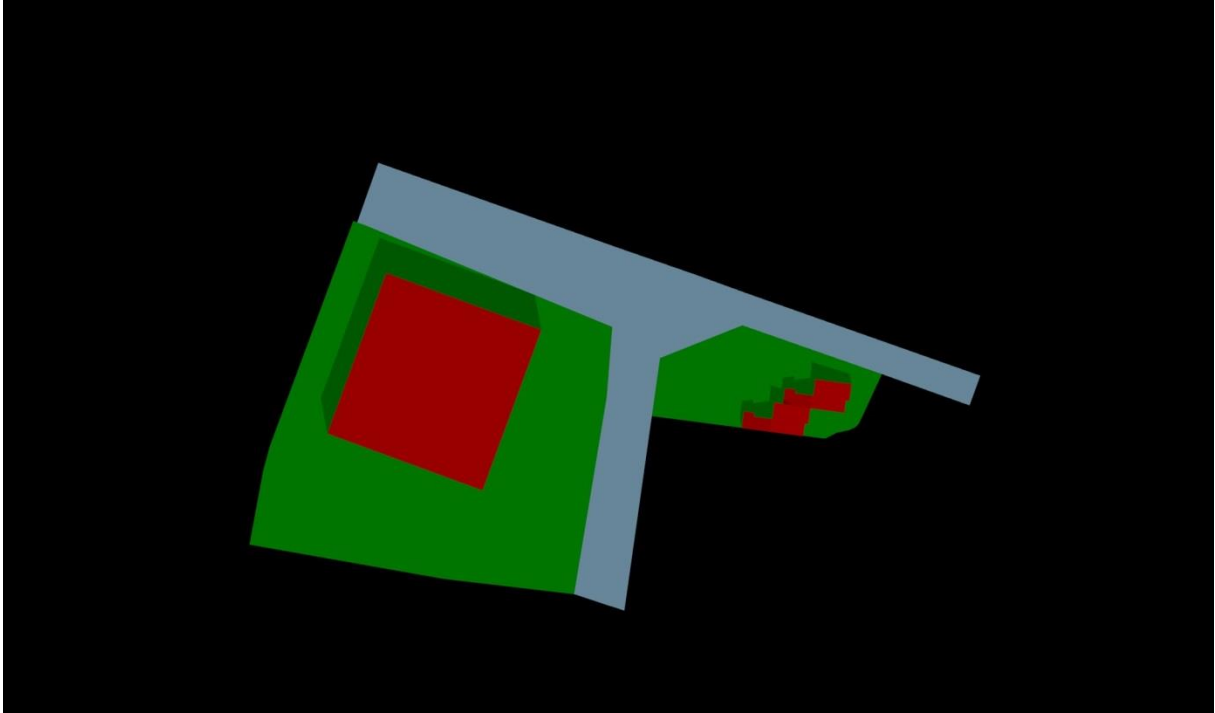
21 september

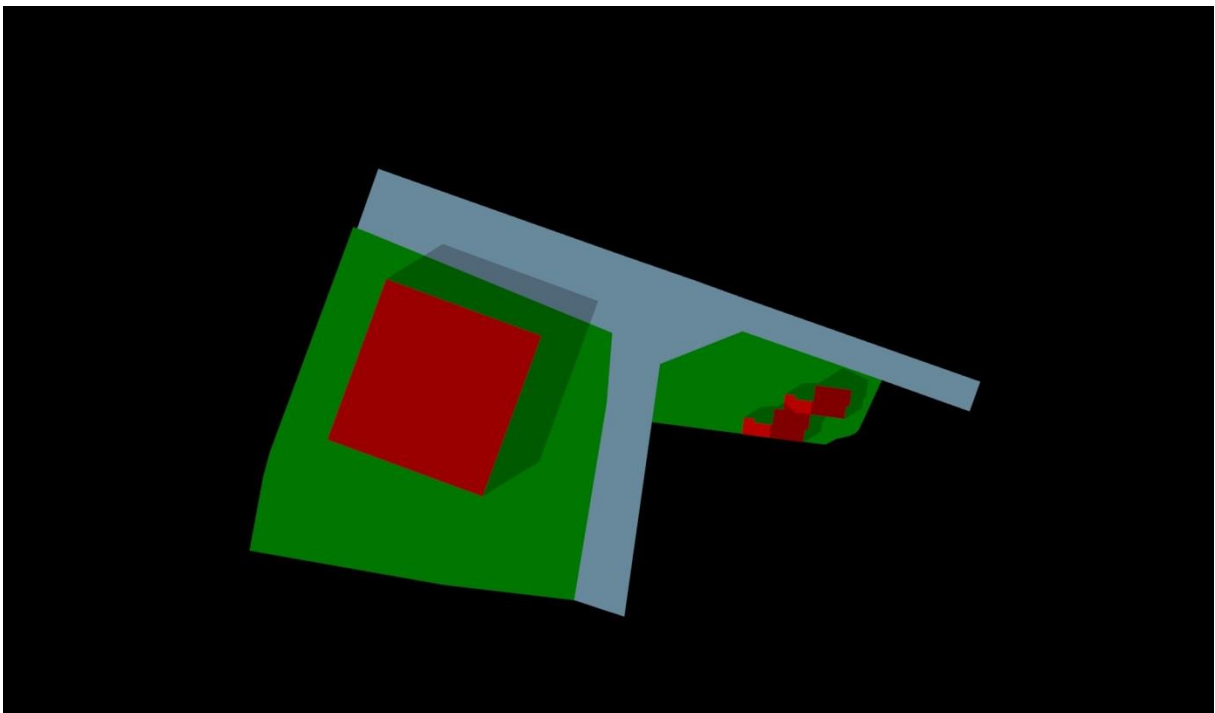
9:00 uur

11:00 uur

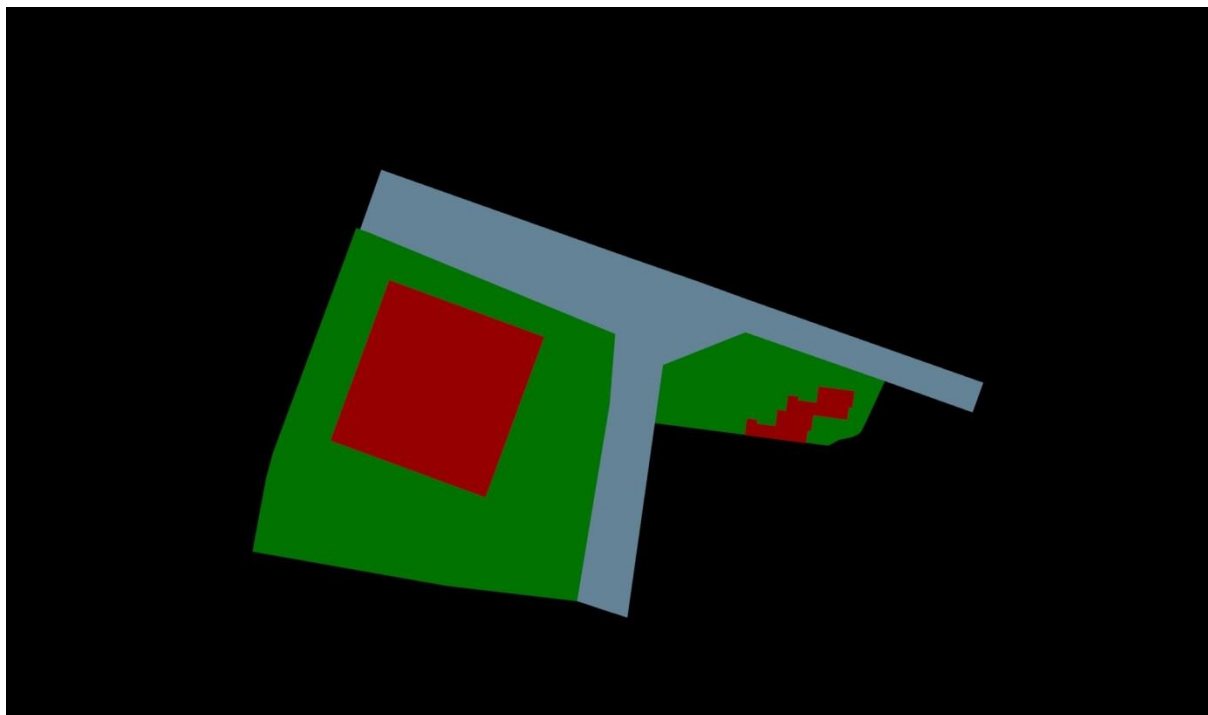

14:00 uur

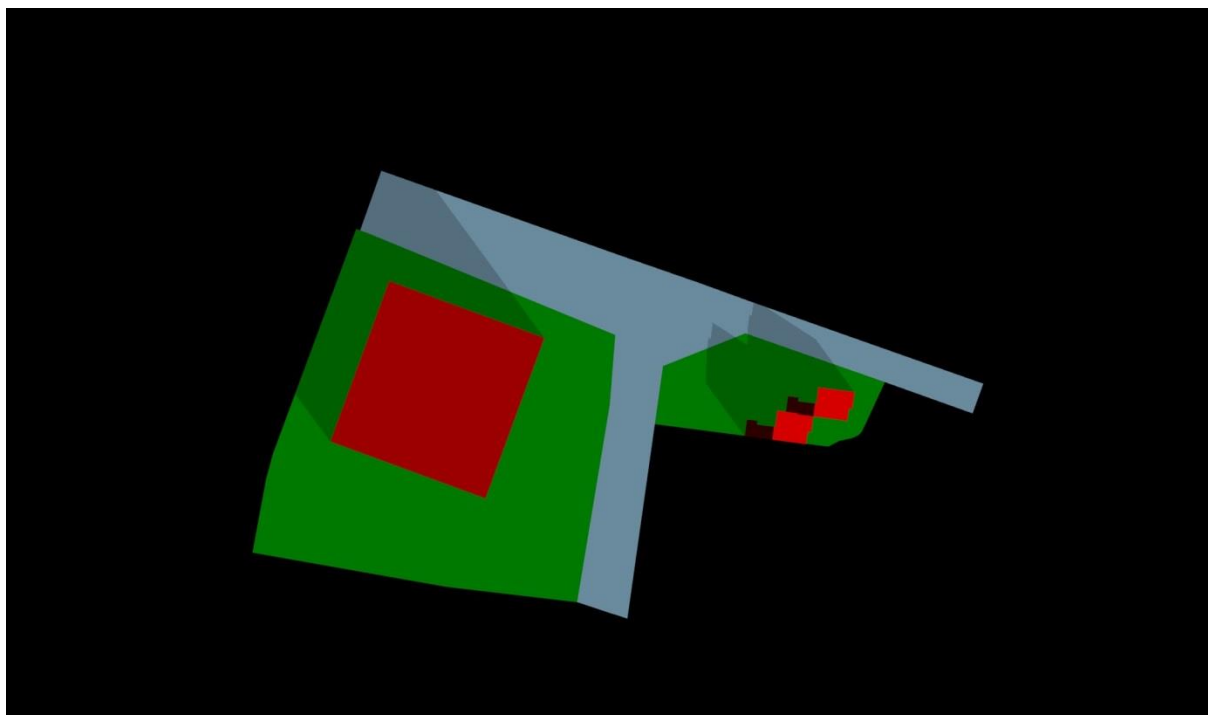

18:00 uur

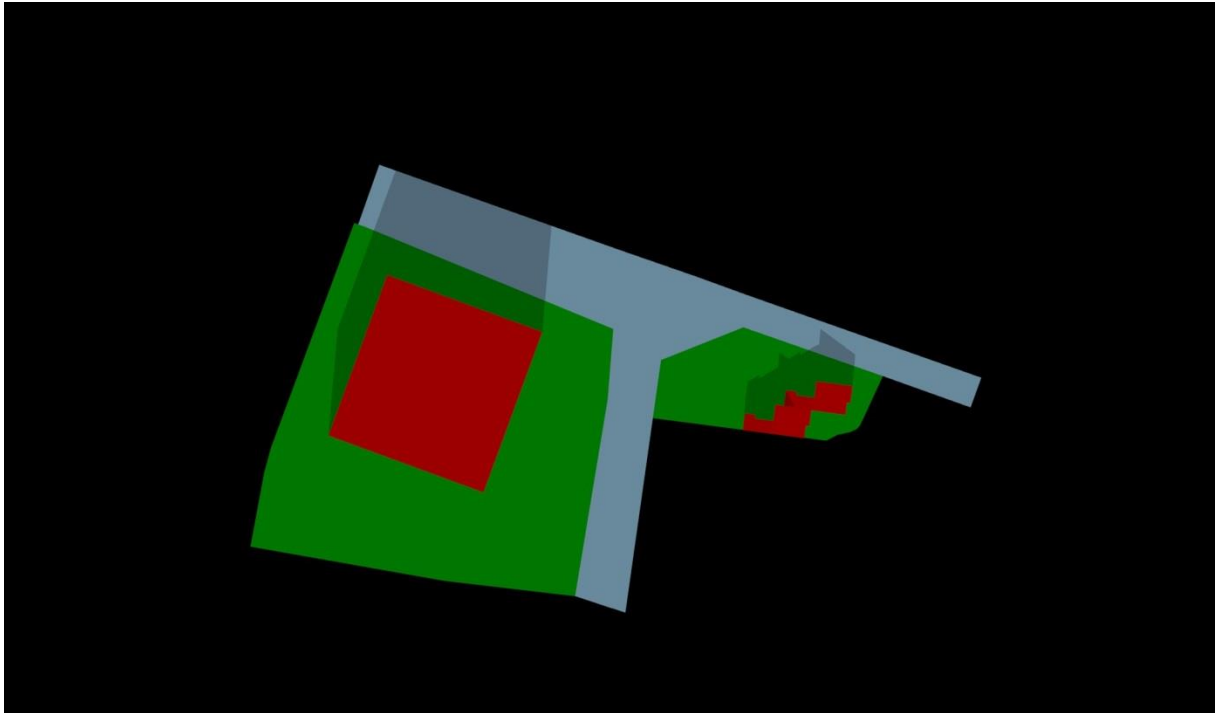
21 december

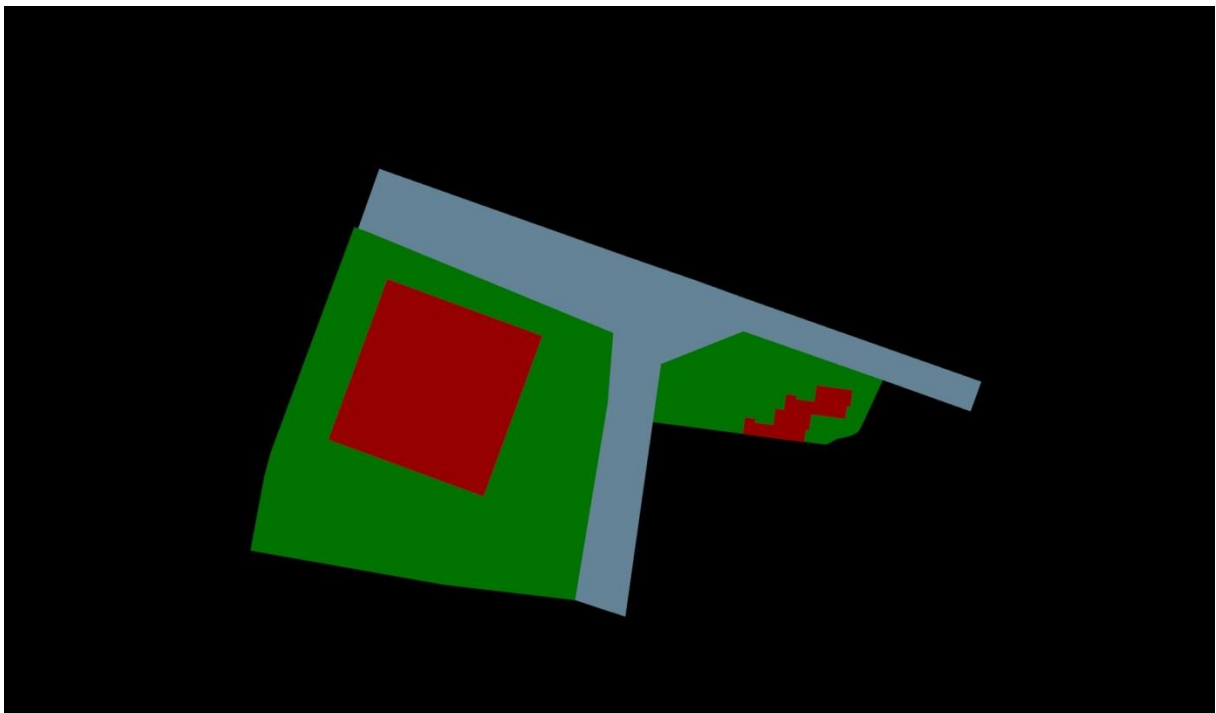
9:00 uur

11:00 uur

14:00 uur

18:00 uur